

Jakub Dotlačil

Fin

Sylva Fischerová

Miroslav Fišmeister

Jiří Koten

Hana Prokšová

Jan Smetiprach

Roman Szpuk

Michal Šanda

➤ Místo toulek v chabých kulisách zimy

Letos zima nehýří obvyklými rekvizitami, ale přece se ve své umanuté pošmournosti nedá přehlédnout. Tížení kabáty a brzkou tmou spěcháme z jedné budovy do druhé, z obydlí do úřadu a zpět nejkratšími cestami. Snad o to více, že venku není čerstvá svátost stříbrných závějí, je tak útěšné zabořit se do pohodlí polstrované sesle a s hrnkem čehokoliv vřelého číst a číst. Nějaké čtení bychom tu pro vás opět měli – a tak vás pěkně vítáme u prvního čísla čtvrtého ročníku almanachu Wagon.

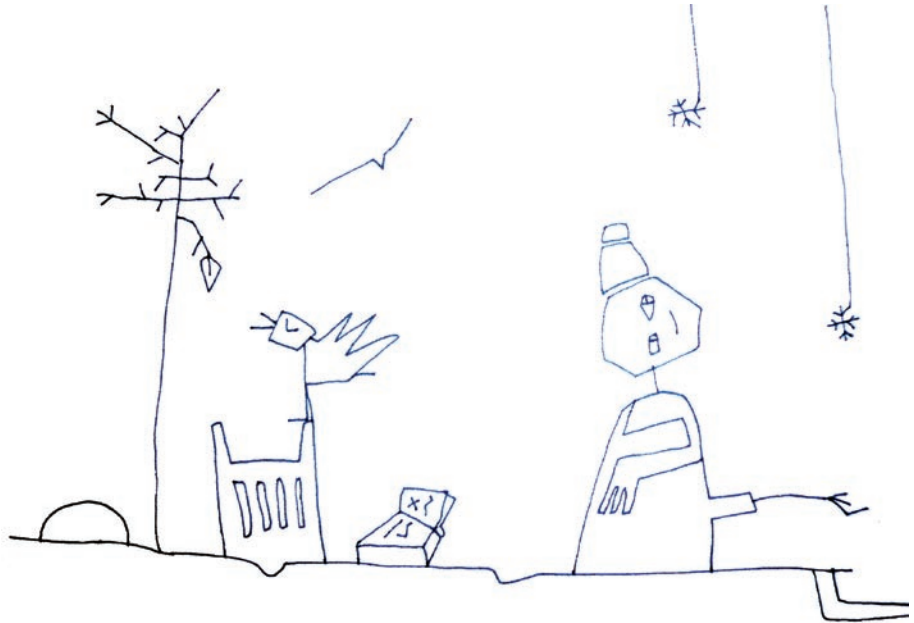
Jak bývá naším zvykem na počátku nového roku, máme pro vás novinku. Týká se našeho PDF, tedy varianty Wagonu pro tisk. Od tohoto čísla dále zde najdete nejen samotný náklad, ale také tento úvodník

profily jednotlivých autorů a ostatní čtvrtletní rubriky. Cílem je usnadnit orientaci při čtení a také získat více pozornosti pro místa dosud snad méně čtenářsky navštěvovaná.

Právě v tomto čísle bychom vás rádi upozornili na rubriku *Z jiných tratí*; je věnována Emilu Julišovi a obsahuje obsáhlý soubor textů a informací o tomto dnes již bohužel zesnulém velkém básníkovi. Samotný náklad Wagonu pak opět spojuje různá domovská média i poetiky. Věříme, že jste již zvyklí, že se u nás potkávají autoři známí a zkušení i ti teprve začínající, básníci s mnoha sbírkami na kontě i čekatelé na básnické prvotiny. Těšíme se stejně z každého ohlasu, který na zveřejněné texty (a nezapomínejme ani na výtvarná díla, bez kterých by Wagon postrádal mnoho ze svého kouzla) přijde, takže nás neváhejte se svými reflexemi seznámit. Každý ohlas samozřejmě také předáme tomu, komu bude určen.

Dobrý rok a dobré čtení.

J.N.S.

↘ Písek do hodin

Snad v našich stopách
na noc zůstanou
ptáci jen zlehýnka přikrytí listem
- vždyť čas byl učiněn i pro lyriky
a kohout za vsí
má klíče od svítání

Však
...ještě bude veselo
že zuby prosvitnou
že zuby prosvitnou jak z porculánu
a jenom zastřešený Kristus
si rzivě popláče

protože hřebíky jsou opravdické
a taky lúna
přátelé
ten znak všech bradýřů

což o to
říká voda běhutá
a pomlaskává
ukusujíc
písek do hodin

Jiří Gruša, *Světlá lhůta*.

Vydání první, náklad 850 výtisků. Československý spisovatel, edice České básně, Praha 1964.

Web: www.almanachwagon.cz
E-mail: redakce@almanachwagon.cz

Šéfredaktor a redaktor poesie: **Jitka N. Srbová**
Redakce: **E. Choroba, Nykos, Anna Nymová**
Design a mnozí efektní: **Trignom**

Obsah

	Telegrafní sloupek O rychlosti	5
	Náklad Jakub Dotlačil Fin Sylva Fischerová Miroslav Fišmeister Jiří Koten Hana Prokšová Jan Smetiprach Roman Szpuk Michal Šanda	6 11 14 26 31 34 37 41 44
	Z jiných tratí Emil Juliš	48

↳ O rychlosti

Jedním z výrazných znaků dnešní doby je rychlost. Jezdíme rychlodráhou, používáme vysokorychlostní připojení k internetu, stravujeme se v rychlém občerstvení. Zájem vědců o urychlovače dává tušit, že touha lidstva po rychlosti nebyla dosud nasycena.

Zdá se, že jsme uvěřili, že předpokladem úspěchu je spěch a že žádoucím postojem je poklus. Čekat si mohou dovolit jen ti, kteří už nevědí, oč běží: zkrachovanci a ubožáci. I čekanka už se prodává rychlená.

Potřeba spěchat postihla i literaturu. Prozaici používají jen holé věty, aby čtenáře příliš nezdržovali, romány se přepisují do novel — či rovnou do filmových scénářů. Poezii drží nad vodou haiku, protože se vejde do jedné krátké textové zprávy v mobilním telefonu, spolu se zhudebněnými básněmi, které se dají poslouchat z přehrávače cestou odněkud někam, takže konzumenta nezdržují čtením.

I my, staromilci z pohledu okolních běžců, názvem svého čtvrtletníku odkazujeme k poslu vědecko-technické revoluce, k prvnímu ze strojů, který umožnil lidstvu cestovat rychle a bez námahy. Snad právě to, že je tak starý, mu propůjčuje nádech romantiky a kouzla, který ostatní moderní stroje postrádají.

Vlak nás sice unáší rychle, ale jeho rychlost patří ještě do starého světa — alespoň dokud se vůz pohupuje na nerovných kolejnicích a k cestujícímu proniká zvuk pražců (tak se mu jen říká, ve skutečnosti pražce žádný zvuk nevydávají). V našem podvědomí se ožívuje pocit dítěte v lůně matky, dítěte vnímajícího rytmus tlukotu jejího srdce a houpavý pohyb jejích kroků. Je to ta nejkrásnější vzpomínka, jakou máme.

Ve vlaku nám navíc zbývá dost času na to, abychom si otevřeli knihu. Zatímco motor spěchá za nás, můžeme klidně listovat stránkami a číst, můžeme přemýšlet nad každou větou, můžeme chutnat každou metaforu, aniž by nás stroj svou službou nutil k činnosti a bránil nám v jiném.

Nebyly stroje původně vymyšleny právě proto?

-echo

↘ Hry na nerozumění (Z deníku)

Sobota, červenec

Štrúdl upečen. Zítra přijede Jiřík.

Neděle, červenec

Dneska přijel Jiřík. A nepřijel sám. Přivezl ukázat i své nové děvče. Ranghild. Teda, nové. Jsou spolu už skoro půl roku.

Ranghild je z Norska. Má dlouhé hnědé vlasy, ani ne kudrnaté ani ne rovné, nejpřesnější je říct, že její vlasy jsou něco mezi. Taky je velmi štíhlá. Vypadá moc pěkně. Jiřík si vždycky uměl vybrat.

Večer jsme jedli štrúdl a povídali si. Bála jsem se, že budu na obtíž, ale nakonec to dopadlo dobře. I když Ranghild neumí vůbec česky (řekla mi jen „děkuju“ a „dobrý den“, ale nic jiného nezná), Jiřík se snažil překládat všechno, co jsem řekla, a taky mi překládal to, co řekla Ranghild. Manžel se taky snažil, ale jeho snaha nám nepomohla ani za mák, protože skoro všechno, co přeložil po Ranghild, přeložil špatně, a skoro všechno, co řekl Ranghild sám, vyvolalo údiv a nepochopení. Kdoví, co bychom si já a Ranghild z večera odnesly, kdyby tady nebyl Jiřík, který neváhal Václavovy překlady opravit.

Pondělí, červenec

Včera jsem to nechtěla psát, protože jsem si myslela, že to byl jen chvilkový dojem, ale teď jsem si míň jistá.

Ranghild mi strašně moc připomíná Jiříkovu Táňu. Vlastně se stalo tohle. Když Jiřík přijel, šla jsem akorát venčit Kasablanku. Jdu po ulici a nejdnou vidím někoho, kdo vypadá úplně jako Jiřík, a vedle něho někdo, kdo vypadá úplně jako Táňa. Už jsem na ně chtěla zavolat, ale pak jsem si uvědomila, že Jiřík se přece s Táňou dávno rozešel, takže to je nejspíš někdo jiný. Pak přišli blíž a ejhle! Byl to Jiřík. Ale místo toho, aby mi vysvětlil, co tady dělá s Táňou, představil mi tu holku vedle sebe jako Ranghild.

Od té doby jsem sama sebe víceméně přesvědčila, že to Táňa opravdu není. Když Táňa mluvila, mávala rukama a mlela strašně rychle, jako by se snažila všechno říct na jeden nádech. Ranghild mluví pomalu, rozmýšlí slova, a nemává tolik rukama. Trochu mává. Ale ne tolik.

To bylo včera. Dneska jsem šla vynést odpadky a pod jabloní na zahradě jsem zahlédla Ranghild a Jiříka. Leželi ke mně zády, povídali si a nezaregistrovali mě. A najednou se Ranghild rozesmála a vykřikla:

„No tak to je výborný!“

Vykřikla to česky.

Úterý, červenec

U snídaň jsem se ptala Jiříka, jak se má Táňa. Řekl, že neví. Mně se do toho nechtělo zaplést víc, ale stejně jsem se zapletla. Chvilí bylo ticho, Jiřík jedl, a já se najednou slyším, jak se ptám:

A to teda s Táňou nemáš vůbec žádné kontakty?

Dobře, byla hloupost to říkat. Moc dobře to vím. Ale ta otázka se ze mě vyslabikovala, ani nevím jak. Neměla jsem nad tím vůbec žádnou kontrolu.

Jiřík mlčel. Nevypadal našťavaně, jenom prostě vypadal, jako by o tom nechtěl mluvit, jako by přemýšlel, jak takovou diskuzi co nejrychleji utnout, aniž by musel lhát. Chtěla jsem říct „promiň“, ale neřekla jsem. Nevěděla jsem, jestli by ho to

neurazilo. Znělo by to, jako kdybych se omlouvala, že jsem se dotkla jeho bolavého místa. Jiřík byl už dávno dospělý a sotva chtěl přede mnou vypadat, jako by měl nějaká bolavá místa.

Párkrát jsme se viděli, řekl nakonec, nic zvláštního. Před měsícem odjela studovat do Francie.

No tak to je dobře, vždyť to si vždycky přála, že jo? Řekla jsem rychle a šla umýt nádobí.

Večer jsme byli zase všichni spolu. Jiřík vypadal pořád rozladěně. Manžel se v překladu musel mnohem víc ohánět, a podle toho naše povídání vypadalo. A za všechno jsem nakonec mohla já. Proč jsem se jen ptala na Táňu? Jak mě jen mohlo napadnout, že by nám Jiřík lhal a že by Táňa a Ranghild byly jedna osoba?

Středa, červenec

Kdybych nevěděla, že není důvod, aby nám Jiřík lhal, byla bych si už skoro jistá, že Ranghild je Táňa. Začala mluvit rychle. A mávat rukama. Anebo vždycky mávala, a já si to předtím jen nepřipouštěla? Ach co, třeba má Jiřík jen velmi úzký vkus a vždycky by chodil s někým, kdo se podobá Táně.

Kasablanka onemocněla. Ne nijak vážně. Jen celý den pofrkávala a na nose jí praskaly bubliny.

A v noci mě probudilo její štěkání. Štěkala divně, jako by ji něco překvapilo. Když jsem k ní přišla, měla rozsvíceno, stála v pelechu, dívala se na mě a vrtěla ocasem. U předních nohou měla pěkně vyrovnané Ranghildiny boty.

Vzala jsem je a dala je zpátky do botníku. Pak jsem Kasablance vynadala, že to nesmí. Kasablanka to ale ignorovala, a spokojeně si mi lehla na klín a nechala se hladit a já ji hladila, než usnula.

Ranghildiny boty byly zvláštní. Jedny z nejmenších bot, jaké jsem kdy viděla na dospělé ženě. Velikost 34. Píšu „jedny z nejmenších bot, jaké jsem kdy viděla“, a ne „nejmenší boty“, protože stejnou velikost jsem už někde viděla. Měla ji Táňa.

Čtvrtek, červenec

Večer zase všichni spolu. Jiřík opět překládal minimálně, a tak se Václav musel hodně snažit. Abych mu nekřivdila, přijde mi, že se zlepšuje, ale i tak minimálně polovina informací, která projde skrz něj, nedává smysl. A pochybuju, že by za to mohla Ranghild. Podobné to bude určitě i na opačné straně.

V noci jsem se ptala Václava, jak dobrá je Ranghildina angličtina. Řekl, že výborná. Samozřejmě, že to neznamena skoro nic, protože líp než on umí anglicky snad každý. Kromě mě.

Pátek, červenec

Samozřejmě, že je nesmysl, aby Táňa a Ranghild byly jedna osoba. Jen jsem se rozhodla, abych měla pokoj, že se konečně přesvědčím. *Nemůžou být přece úplně stejné!*

Dopoledne, zatímco Ranghild a Jiřík spali, jsem vytáhla krabici s fotkami z minulých let, a vybrala jsem všechny fotky z řecké dovolené, jak tam byla s námi i Táňa.

Zabralo mi to asi hodinu, ale bylo to k ničemu. Na žádné fotce, kterou jsem našla, Táňa nebyla. Ani na jedné. Viděla jsem sebe, sebe a manžela, sebe a manžela a Jirku (fotila nás Táňa?), sebe a Jirku, Jirku a manžela, a to je všechno.

Jenomže já jsem si jistá, že jsme nějaké fotky s ní udělali. Nefotili jsme na dovolené přece jenom sami sebe. Jediné vysvětlení, které mě v té chvíli napadlo,

bylo, že ty fotky někdo vzal. Byly ve skříni na chodbě, kde spí pes. Což mi hned připomnělo, jak mě ve středu v noci probudilo Kasablančino štěkání. Proč vlastně štěkala? Nebyl u ní v noci někdo? Někdo, kdo ty fotky... divné věci mě napadají.

Sobota, srpen

Udělal jsem to poslední, co mi zbývalo. Zatímco Jiřík a Ranghild byli odpoledne na procházce, vešla jsem do jejich pokoje a... já bych prostě neměla klid, kdybych to neudělala... prohlédla Ranghild batoh odshora až dolů. Všechny kapsy. Všechny tajné skrýše. Rozložila jsem a složila všechno její oblečení. Fotky nikde. Ale narazila jsem na něco jiného. V jejím batohu ležela tahle knížka. *Kundera: Nesmrtelnost*. V češtině. A to není všechno. Na druhé stránce odpředu bylo Jirkovým písmem: *pro moji Táňu*.

První moje reakce byla, že jsem se rozčílila. Pak mě rozčílení přešlo a místo toho jsem se začala utěšovat, že to má určitě nějaké normální vysvětlení. Ale utěšování nefungovalo. Celou dobu se tolik snažím, ale ne dokážu si, že je Táňa Ranghild. Já se chci přesvědčit, že Táňa Ranghild není. Že mi Jiřík nelže. Že jsou všechny mé představy jen hloupou fantazií. Jak se mi to ale může podařit, když pořád a pořád zakopávám jen o další a další důkazy proti tomu?

A tak večer zase všichni spolu. Ranghild sedí, usmívá se, mluví anglicky, jako by to bylo samozřejmé, jako by to bylo v pořádku, jako by tohle byl jediný jazyk, kterým s námi může komunikovat. Jiřík překládá minimálně. Takže se musí snažit Václav, nejde mu to, ale co mu zbývá. Prostě všechno probíhá jako předchozí večery.

Jen já se liším. Snažím se nedat nic najevo, snažím se chovat stejně jako dřív. Jsem trpělivá a poslouchám Václavovy překlady, které nedávají smysl, a když něco řeknu, nechám Václava, aby to přeložil. A samozřejmě, z něho pokaždé vyleze něco, co s mojí větou nemá pranic společného, a Ranghild je možná Táňa a možná rozumí tomu, co říkám, rozumí mojí češtině, ale nikdy na sobě nedá nic znát a pokaždé reaguje jen na tu zkomoleninu, kterou vyprodukoval Václav. Já třeba řeknu:

Zítra bude pršet.

A Ranghildina reakce je (přeložená mým manželem):

Kdo?

Ale já se snažím nad to povznést. Snažím se být prostě stejná, jako předchozí večery, stejně jako ostatní.

Jenže mi to nejde. Celý večer se nemůžu zbavit dojmu, že místo toho, abychom se bavili normálně, hrajeme nějakou divnou hru. Hrajeme si na takový podivný rozhovor mezi rodiči a dětmi. Hrajeme si na nerozumění.

Neděle, srpen

Nevydržela jsem to. Pověděla jsem Jiříkovi, že jsem u nich v pokoji uklízela a našla knížku od Kundery. Zaobalila jsem to otázkou, jestli se Ranghild učí česky. Jiřík se nerozčilil snad jen proto, že se kontroloval. Bylo na něm vidět, že se hlídá. Řekl jen, že si v pokoji uklidí sami. Pak chtěl jít do pokoje, ale zastavil se.

Proč Ranghild nevěříš? Zeptal se zničehonic.

Rozhodla jsem se říct pravdu a řekla jsem, že se nemůžu zbavit dojmu, že je to Táňa. Že mi ji prostě strašně moc připomíná.

Jiřík zmizel. Bylo na něm vidět, že... to už jsem psala. Za pár minut se vrátil s papírem, na kterém byla vytištěná fotka. Dívka na fotce se dotýkala kmene stromu

Jakub Dotlačil

a usmívala se. Byla trochu podobná Ranghild, ale ne nijak zvlášť. Měla kulatější obličej, a rovné vlasy, ani trochu kudrnaté, a v bocích byla rozhodně silnější. Pochopila jsem, že mi Jiřík ukazuje Táňu, ještě dřív, než to řekl. Jak jsou vzpomínky zvláštní! Přisahal bych, že Táňa vypadala stejně jako Ranghild, a teď jsem se dívala na její fotku a vlastně jí byla podobná jen malinko. Pamatovala jsem si ji tak jinak! Tak jinak, že jsem skoro nemohla uvěřit, že se dívám na Táňu. Ale samozřejmě, že to Táňa byla, proč jinak by mi Jiřík tu fotku ukazoval?

Nejhorší na tom je, že jsem svoje hloupé, nesmyslné podezření nechala celý týden, aby mě nesmyslně trápilo, místo toho, abych se těšila Jiříkovou návštěvou. A zítra odjíždějí.

Pondělí, srpen

Dneska byl poslední den, co byl u nás Jiřík s Ranghild na návštěvě.

Ráno jsem vstala a dala jsem jim prát věci. Pak jsem odešla do práce.

Odpoledne nebyli doma. Nejdřív jsem si myslela, že se šli projít, ale pak jsem je uviděla na zahradě. Seděli na jedné větvi jabloně. Byli tam oba. Skoro jsem se bála, že tu větev můžou zlomit, ale nechtěla jsem na ně volat.

Šla jsem zadělat na buchtu. A v té chvíli jsem na to narazila.

V obýváku ležela peněženka. Ne moje, ne Václava, ne Jiříka. Musela ji tu zapomenout Ranghild.

Zkontrolovala jsem, jestli seděj pořád na jabloni. Seděli.

Otevřela jsem ji.

Mně se to ani nechce psát.

Uvnitř bylo asi dvě stě korun. Průkazka do knihovny s nečitelným podpisem. Pár lístků na tramvaj (některé už použité). Účtenka na boty, svetr. Zapomenuté účtenky ze supermarketu. Starý lístek do kina anglický film. A...

Občanský průkaz: Táňa Čížková.

Položila jsem peněženku zpátky, tak, jak byla, tam, kde byla, a vrátila se k buchtám.

Udělala jsem makové, povidlové a tvarohové, a skoro všechny jsem zabalila mladým na cestu. Celou dobu seděli venku, a tak naštěstí nemohli vidět, že brečím.

Večer jsem vzala Kasablanku a doprovodila je k nádraží. Bylo to ještě předtím, než se vrátil Václav, a tak jsem byla s dětmi sama. Až do poslední chvíle jsem čekala, že se něco stane, že si Táňa přestane hrát na Ranghild, že mi Jiřík řekne pravdu. (Já bych jim odpustila!) Ale nic se nestalo.

Jakub Dotlačil

U nádraží jsme se rozloučili, Kasablanka ještě naposled párkrát skočila na naše hosty a já už ji táhla za vodítko zpátky.

A ještě naposled: ohlídnu se. Držej se za ruce, bavěj se, a Táňa se směje. Je to ten Tánin smích, ten, co znám z dřívějšíka. Jiřík jde vedle ní. Moc mu to sluší. A jak tak odcházej, najednou je mi z toho smutno. Z toho všeho. Ne protože mi lhal. Ani ne proto, že mi lhal. Protože, takhle to nejspíš je, každé dítě si nakonec osvojí nějaký trik, jak si s rodiči nerozumět. Někdo se ožení a zplodí děti jako omluvu, proč nemá čas jezdit na návštěvy. Někdo se přestěhuje z Čech do Austrálie. Někdo řekne, že mu manželka zakázala jezdit. Někdo prostě přestane mluvit, jen tak, aniž by se vůbec namáhal s vymyšlením nějakého vysvětlení. To, jakou výmluvu si našli Táňa a Jiřík, aby se se mnou nemuseli bavit, není o nic horší.

Tak proč mi je teda smutno? Proč?

Tohle zní beznadějně hloupě: protože přijedou na návštěvu nejdřív až za rok.

A zatímco někde dole doznívá Jiříkův a Tánin smích, já táhnu Kasablanku do kopce, do prázdné, bezdětné, mlčenlivé noci.

↘ Jakub Dotlačil

Narozen v roce 1979. Žil v Roudnici nad Labem, v Praze, v současnosti považuje za domov Utrecht (Holandsko).

Publikoval ve Tvaru a Literárních novinách. Několik povídek má také na serveru Písmák, pod přezdívkou *reka*.

Fin

↘ Kristovské haiku

*Když jsem šel na Golgotu,
nasbíral jsem si hřebíky.
Jen tak pro jistotu.*

↘ ***

zní mi v hlavě
tolik pohádek
že na ně
lehce zapomínám
zní mi vlastně v hlavě
celý svět
padající listí
a jaro budoucí
víš, že si ještě pamatuji
křivku tvého boku?
tu nekonečně krásnou zemi?
ovšem
že nevíš
kdybys věděla
nejsme si tak daleko
a tak nechám přšet
a budu velice senzitivní
v nějakém tom jiném světě
okrást
do hola
nahý stanout v cizí zemi
nebudu si nikdy stěžovat
doufám, že uslyšíš javory dřív
než někdo surově rozštípně dřevo
bez slitování

↘ ***

na soumracích
stéblo větrem otočíš

a léto zády

rosou padá
do zahrad

↘ ***

no
chtěl jsem jít domů
a tvářit se tragicky
- vždyť víš

poznat krajinu
a nést

nějaký ten kříž

zamávat
volavkám a čápům
na tom podzimním tahu
říct:
budu čekat do jara

chtěl jsem jít domů
a tvářit se tragicky

raději usnu na mezi
někde mezi Elbou a Zambezi

a budu muset najít
úplně střízlivé ráno

slibil jsem

Fin

↘***

slýchával jsem hudbu
pak nějaký čas ne
a můj svět ztichl
zošklivěl

uslyšel jsem ji zas
té příští noci
krátce
silně

slýchával jsem hudbu
blízko a důvěrně známou

ve světě mlčení plavu teď
jak hluchý
průsmykem

↘***

a najednou jsme si blíž
než byli jsme dávno
to trnka zavoněla

na nebi půlměsíc

listy tak podzimní

a pravda
nahá
celá

↘***

listí se snáší na chodník
a připomíná mi racky v chaluhách
bílá pobřeží tam na severu
věčný neklid, modravý obzor
muž musí postavit dům nebo nesetrvat na místě
nepostaví-li dům a setrvá přesto, zemře
stane se dvounohým svalem
kusem masa
tepajícím v dokonalém rytmu
zváženým, spočítaným
nesoulad, asymetrie
uvádí bytí v život
a zabraňují životu degradovat v bytí

Fin

když už žluté listí záblo příliš
vzpomněl jsem si o pár let zpátky
- to bylo ještě za jiného režimu -
- a v jiném bytě -
- a možná že i v jiném městě -
- neboť tenkrát bylo všechno jiné -
seděli jsme u starých kamen
a laciné brikety špatně táhly
v malé místnosti to smrdělo
kouřem a za okny na sklo
kreslil mráz na pokřiveném
plechu jsme pekli kaštany
a napůl nazí jsme jeden druhého
hřáli pod dekou s lahví laciné
vodky tys měla toho svého a já
tu svou a moc jsme smáli a říkali
jsme si co všechno by se mohlo stát
jenže nestane protože tys měla
toho svého a já tu svou a za nic
na světě jsme je nemohli zklamat
a tak jsme seděli dál a ono
se nakonec skutečně nic nestalo
mít tak stroj času vrátím ten
večer zpátky zcela výjimečně
v dějinách lidstva ne kvůli tomu
co bych rád znovu zažil ale ještě
jednou aby se vůbec nic nestalo

↘Fin

Vlastním jménem Lukáš Dušek. Narodil se koncem roku 1973 v Praze, studoval na fakultě přírodních věd UK, následně se živil vším možným, v současné době je překladatelem na volné noze. Bůh ví jak a bůh ví proč přežil období undergroundu a piva, poté i období jazzu a vína a nyní přežívá osobnostní kocovinu. Místo cestování se částí Evropy projedl. Miluje občasné procházky v přírodě, nejlépe v hnusném podzimním sychravu, jehož mlhavou atmosféru vylepšuje dýmkou. V galeriích nekouká na obrazy, ale na ženské (co koukají na ty obrazy). Poezii publikoval v Divokém víně a ve Wagonu.

Sylva Fischerová

▷ PRAHA PŘÍCHOZÍHO

Nikdo mi neřek jak se má žít a kdy se
nejlíp

pije bolehlav
z čí rukou a na kterého svatého

Nikdo mi neřek jak se chodí nočním městem
aby nebyl slyšet pláč
ten neustálý pláč luceren a tramvajových dveří
co prochází škvírami mezi lidmi
jako od nekonečna po nekonečno natažená
nejvyšší struna houslí

*Praha je veliký studený kvádr když padne
noc a ta noc je pod tím kvádrem
chodím po jeho hraně a nahoře a dole
mluví lidé jsou si sebou tak jistí
jako labutě na Vltavě
ranní snídání*

Ale mně nikdo neřek jak chodit
po hraně kvádru
na kterém rohu spadnout
a na kterém chytat duté ptačí kosti
Z dutých kostí jsme si udělali

syrinx
a hrajem na nábřeží
i když nám nikdo neřek
že syrx je a my jsme a dát to dohromady je
krásný

že Praha je veliký dryák ředěný Vltavou
že se v sobě přelévá jako prezidentská vlajka
na Hradě

a jako ona i Praha někdy mizí
a to je konečně čas zjistit kdo jsme
a jak daleko je láska.

Sylva Fischerová

DOMŮ

Domů
bylo odjakživa to poslední,
chleba na stolku v bufetu, oči uvařené
z hospodských polévek.
To poslední co se nedalo
pochopit. Mičeli jsme
samozřejmě, hloupě

uprostřed refýže,
kam chodili všichni ti lidi,
tak leda na výlet do osmnáctého století,
bylo nám špatně.

Bylo nám špatně ze zkažené sekané,
z tisíce cigaret,
z obnaženosti slova domů.

Jaké záštity, jaké kostky
vržené do světlíku bez dna
a co ti padne,
to je tvůj osud –
a tak jsme podkládali

skříňě knihami,
knihy autoritou záchodových babek,
babky pivem,
a u piva to končilo. Domů

bylo

postřelený pták zemřelý až na obraze,
ty skoncované tečky,
ta vymilovaná přítomnost.

Sylva Fischerová

↘ X X X

a pak měl pocit
jako by
„stromy přilétaly a odlétaly v ptačích maskách“
a taky herynky
viděl už jen v konzervách
vůbec všechno
viděl přímo v konzervách
ale když to vykládal
jedné holce v parku řekla
To je tím podzimem
/její konzerva byla promáčkklá oslizlá a blbá/
a on ji zmlátil jako se mlátí
promáčkklé oslizlé a blbé konzervy
a pak ještě nějakou dobu
bloudil městem
s těmi obrazy konzerv a uvnitř
ptačích masek
až potkal Picassa
nebo někoho kdo se mu
hrozně podobal
nebo někoho o kom si myslel že se mu
podobá
protože Picassa nikdy neviděl
a Picasso mu řekl
Tak se to přece nedělá

(Chvění závodních koní)

↘ PEKLO, DUŠE, PRAPORY

Takže láska je dnes už jen
nevěra.
Takže my všichni co jsme si mysleli
že můžeme to co chceme
že nemusíme nemůžeme že chceme
že můžeme chtít co chceme
my všichni se sejdeme v pekle
se zvlášť strašnými tresty –
uprostřed cizích dětí, a hledej to svoje
uprostřed cizích žen, a najdi sebe
uprostřed bohů a zrní a spermatu
uvnitř duše a svobodné vůle
kde není nic
jen větry vlají
jako prapory

Sylva Fischerová

↳ PODSVĚTNÍ MĚSTO

... a jako bys byla bez rukou, jen poryvy větru
tě dosmýkají k bráně Žalu.
A tam se pije. V podsvětním městě
pijou i zvířata, tygři chlastají pálenku
a nadávají na dějiny. Jaká svoboda,
když čas je plot
a člověk něco
v noci s korytem plným rygolů,
něco co vodí tím korytem
své otce na kraj času,
a oni umírají v půlce cesty –

Z procesí principů
teče nuda jak nudle,
červená jako červená řepa.
A Diabolos v uchu našeptává, že tohle město
je reklama,
kulisa postavená pro film
kterému stejně nikdo nebude rozumět –

Zrušit ten rezignovaný tón; tu pomalost těsta
co už vydalo
svůj záchvěv myšlenky
a teď se topí v setrvačném třesu sulcu;
tu anonymitu vyřízených, šmíráky co v šedivém ránu
čumí na koberec z dřevěných kostek,
tam si hraje Emanuel, spasitel světa,
je celý z vláken
vařeného hovězího.
Svět je placenta, najdeme
to dítě?

(V podsvětním městě)

↳ X X X

Ale až za koncem a nejloub
touha být jako všichni:
obcházet svůj dům jako obcházíme
mlhu,
zasadit strom
a nerozumět prorokům.
Já jsem taky chtěla
jíst ústřice s citrónem
na ulici Montmartru,
já jsem taky chtěla klid a prachy
a jasné barvy kamenů pod vodou.
Jasně barvy kamenů pod vodou!

Sylva Fischerová

↘ CESTA NIKAM

Mlčíváli jsme v tramvajích
cestou kolem ohrad z vlnitého plechu
sami kolotající drogerie špatných úmyslů
a dobrých nápadů

na cestě Nikam
Tam stál chrám Techniky
z novinového papíru
s okny z lepenky
s věží ze sirek
s oltářem Industrie odkud se lily
všechny alkoholy –
vzduchem poletovali
Andělé pitvornosti, pili vodku
a přikusovali kadidlo revoluce.
To smrdělo jak konec prázdnin.
Je toto člověk? Je toto Bůh?

Bydlela tam ještě Poezie
lila se z bledých střev města
za ní jsme běhali
smečka zoufalců a čekatelů -

prodrat se průrvou okoličnatého času
konečně za slova, pryč,
tam kde jsi vypálen, vykoupán,
navždy ocejchován
a z cejchu vzlínají
všechny otázky!

↘ NÁHLÝ POCIT

Náhlý pocit, že toto vidění světa jako nejasného,
necelého, krutě nespojitého – kam je teprve násilím
implantován smysl, abychom přežili –
je původní a pravé. Osmyslený svět
oplývající půvaby, načesanými ženami, rozhlednami,
paletou odstínů rtěnky stejně jako kantovskými rozlišeními
je nadstavbou, úpornou kosmetickou snahou udělat ze zrůdy krasavce,
svrchovaným malířským aktem, který z nespojitých linií
vytvoří matku sklánící se nad dítětem, Madonu, jejíž mrtvý syn
má zachránit svět, který je taky na fašírku...

Sylva Fischerová

↳ HOUPAČKA V HLUBINÁCH CHAOSU

Někdy přicházejí mrtví. Vlídňější
než démoni,
opakují že nás milují
míchají vodový guláš
jsoucí i nejsoucí chvíle.
Říkají že nemám
chodit tam za konec, kde bydlí
nehotový svět, kamenící
každou vteřinou...

Kde cesta je socha cesty,
ze snů a z hořčice a ze slz.
Odkud se sypou
domky z kategorií,
krátký spoj metafory, oči jak kružítka
v tunelu do prázdna,
slova!

*Dítě se houpe na houpačce
uprostřed chaosu.
Chaos je bílý, rumělkově zlatý,
modrý jak pokoj s kolíbkou uprostřed,
pokoj po mrtvém.
Dítě se houpe na houpačce a dobře
se dívá. Za chvíli se zvedne
a půjde se
do kuchyně najíst.*

V kuchyni je chleba s máslem
a hořčicí.
Bydlí tam dětství.
To nejsem já. Někdo jiný
chodil do lednice
ujídat kaviár. Dětství: housenka a motýl,
spojené jen
informací,
tedy paměťí -
a to je detail, král Říše Memorie:
detail působí bolest.
Matko, to my
přicházíme za mrtvými,
kameníme každou vteřinou, jsme
sochy z hořčice, jinak
nemůžeme žít.

Sylva Fischerová

↘ A PŘECE SE HÝBEME DOPŘEDU, DOZADU, DO STRAN

A proč by to mělo
dopadnout dobře?
Proč bych si měla myslet,
že jsem lepší než kdokoli kdo tady trpěl
jako zvíře -
ne lepší, ale horší,
a přece pořád
otázka po trpícím tvořícím,
Boží prozřetelnost
prostírá svoje závoje
jako pavučiny.
Bez mé vůle se ti nepohne ani vlas!
řekl
a díval se na chuchvalce vrahů jak táhnou
přes kopřivy příkazů a zákazů.
Švabachem evangelické bible
totálního předurčení.
Kudy se vejít do svobody?
Jaké slovo je tvoje?
To laskavé, to výsměšné?
Je to příběh, nebo modlitba?
Jsi poskládaná z toho všeho
jako složené oko hmyzu
a svět je stejně zmnohonásobený,
včela se brání
a zabodává do něj
žihadlo, zabít!
Zabít to všechno, i sebe,
kdyby nebylo peklo, ale ono je,
a soucit a lítost,
Boží oko nám mává nebem
jako spodničkou
a posílá své navštívenky,
dnes o páté přijde doktor,
vstaň, utři stůl, nachystej čaj.

(Krvavý koleno)

Sylva Fischerová

↳ MUZEUM MOTÝLŮ

Vymýšlet metafory,
to umím nejlíp,
obalovat svět do slov,
aby neupadl.
Všechno si nárokuje všechno:
Sibiř
Saharu,
pole kvetoucí řepky
svítí uprostřed moře,
zlatí Buddhové
plují na myšlenkách jak
na létajících kobercích,
vysoko nad palisádami scholastiky, nad
kulem u kterého se škvaří mistr Hus.

Sešívá to svět, takže vypadá
jako záplatované kalhoty.
Zespoda táhne.
Mrtví se křáplavě smějí.
Oni už vědí,
ale neřeknou.

Jsem dalekohled zkřížený s krasohledem,
jenže používaný naopak.
A co vidím? Zmagnetizované loutky
vztyčovat se a usedat
pod nebeskou elektrárnou,
ve které dřepí bůh, nad sebou plakát:

*Svěř mi svou pří
jak prorok Jeremiáš!*

To všechno vidím, ale naopak,
ve světě zdrátovaném jmény,
aby neuletěl:
spoutaný, oddělený, odloučený, pojmenovaný,
muzeum nočních i denních motýlů
krásných i ve vitríně.
Noční jsou větší.
Živí jsou lepší.
Návštěvníci chystají popisky,
každý v svém dialektu
vlastních jmen a vzpomínek.

Kdo nemá řeč, mluví
v podobenstvích.

Sylva Fischerová

↘ ANDĚL NA OKNĚ

Třeba nebude už žádné zítra
jenom dnes složené z okna, ticha,
odchodů a příchodů
a výkonů, věčných výkonů.
To je věčnost: opakovat něco
pořád dokola. Jako umělohmotná
kachna na kolotoči,
pro všechny kolemjdoucí
tentýž roztleřený úsměv:
kač kač, tak tak.
Anděl na okně
na mě hledí, hermafrodit,
ten se směje sladce
jako marcipán.
Co po mně chce?
On prochází časem
jen jako stín, vyzáří
svou trochu měsíčního jasu
a zase se zašoupne do věčnosti.
Té pravé, co vypadá
jako ledová krajina u Berouna:
s ledovým zámkem,
a svítí na ni deset sluncí.
Stříbrný plíšku, slídová destičko boha!
Jsi jenom pomocník.
Ty nekladeš nárok,
děsivý jako hora Sinaj
co se k tobě šine na kolečkách
jak filmová kamera
vteřinu před usnutím.
Bílý, vražený do barev
kostelních skel,
která tě rozloží na červenou, modrou a žlutou.
Takhle mě rozložili
na prvočinitele
a teď jsem rovnice
a čekám na vyřešení,
já -
Až jednou zjistím,
co je já,
dobudu vesmír.

Sylva Fischerová

↘ Sylva Fischerová

(* 1963 v Praze)

Narozena v Praze, ale až do osmnácti let žila v Olomouci. Po počátečních studiích filosofie a fyziky vystudovala klasickou filologii na FF UK. Učí v Ústavu řeckých a latinských studií FF UK. Žije na okraji Prahy.

Básnické sbírky:

Chvění závodních koní, Mladá fronta, Praha 1986

Velká zrcadla, Československý spisovatel, Praha 1990

V podsvětním městě, Mladá fronta, Praha 1994

Šance, Petrov, Brno 1999

Krvavý koleno, Petrov, Brno 2005

Zahraniční výběry:

The Tremor of Racehorses, Bloodaxe Books, Newcastle upon Tyne 1990

Att leva (Dikter om frihet), Eslöv, Studiekamratens Förlag 1994

Próza:

knihy povídek *Zázrak*, Torst, Praha 2005

Knihy pro děti:

Júla a Hmýza, Baobab, Praha 2006

Miroslav
Fišmeister

Věnováno Zuzce Lopraisové

↘***

Pavouk zplozený mořským králem
tiše látá proděravělé kamení.
Jen jeden pramen,
jedna hvězda?
Tu jsme došli na rozcestí.

↘***

Vzhůru.
Černá krev ledovce.
Přivazuješ jíní
k žebrům světa.

↘***

Ponechejte laskavě
toho edwardiánského džentlmena
v půlšálku otevření mých dveří
Ve výlovu v žluté trávě pod stromy
tě vidím, jak pomáháš kouzelníkovi
Tvůj hlas se nemění, jen
lodě jím poháněné mají jiná jména,
tak jako opakování
bývá někdy matkou smrti.

(Láska, Tennant a Lowe)

↘***

Ze strunných svatých lesů stoupá dým
Jak menhir dračí hlava v černé výši ční
Eddická píseň oblohy... A vyplout s tím
Že upřímní jsou jako irští mniši - sní
O svatém Brandanu.
Zas jednou poslechl sis o bájných ostrovech, když
(Od Dánů... A mocné francké hrady...)
Cítíš, že k šílenství je blíž.
Prázdnýma očima hledí jako kámen...
Ruka už brzy vyřkne amen.
Pak pouze vzpomínky. Na hrobě keltský kříž.
Vzpomínky... V očích ji, do dálek hleděl, řídě
Svůj drakkar; jak na něm z přídě
Jako skald v mořských vlnách četl hady.

Miroslav
Fišmeister

↘***

Bílí ptáci dne mne prohrabávají
až na kost
Mezi větvemi mých pohledů
rozvěšují záclonky
Červenou a bílou kyselinou
zesilují tětivy luků
jimiž vystřelují své zobáky
do budoucnosti

(Okna v kapsách mého imaginárního Sheffieldu)

↘***

Z kuchyně slyším mýdlo.
Nebyl to strýc, kdo zastavil hodiny?

↘***

Slunečnice v bílých plavkách,
s kuřecí polévkou
(taková se zpravidla podává
jen v betonovém megalosaurovi),
se rozpočítávají:
kambrium, ordovik, silur,
ledopád.
A pak hup,
mezi ostrůvky lovit zcestovalou zátku.

↘***

Měl jsem něco podobného říct
maharadžovi kumquatskému?
Polévka byla vynikající, děkuji

↘***

Kdepak, tady jsem o tři roky starší.
Vezměte si ještě koblihu

(Ten stolek je nízký!)

Miroslav
Fišmeister

↘***

Devítinohý pavouk
(čtyři nohy v permu,
čtyři v triasu;
poslední ukazuje Aldebaran
dvěma sádrovým rytířům).
Tak dobrá, člověk vstává
od vysouvacího okna,
z police bere plechovku
se šplouchajícím bílým mramorem:
kladiva v klecích mají hlad.
Mlýn na ocel zapulzuje rychleji
– potrubí složilo píseň
o chemické laboratoři.

↘***

Víření rajčatových útržků
popuzuje maličké býčky
Jadeitové praporky ocásků
prosvětlují kopřivopřísežný vzduch
V odhozené podprsence
za chvíli začne karneval.

↘***

Dva jarloznalci
ve vědrech z ledu nosí sem
tříšť, která plete,
a tuleně, kteří párou.
I oni se dorozumívají klaněním,
a střízlík,
který existuje vždy pouze v létě,
hledá svého bratra.
K vousům obzoru se odvažuje
jen vyzbrojen uraženým zámkem;
rybářská síť volá: „qq!“
Chléb s máslem.
Na sněhu.

↘***

Hnízda méně prvních nervů.
Na jazyce poloostrova muž,
který znal obsidián,
vymýšlí počasí
a do ohně přikládá plameny.
Riskuje dost,
ale ne tolik jako kopřivy,
které smývají špínu,
ale krev smýt nemohou.
Korálky obličejů
na nitkách k loutce,
kterou už čekají v lese nožů.
Muž do šedých slz
zobecňuje vnímavost a citlivost.
A odjinud, chladná lyra, obrys meče;
já kdesi vepředu (?)
šestým smyslem objímám
kapitánský můstek.

(To okno je malé!)

Miroslav
Fišmeister

↘***

Sama, modronohá,
s němýma ušima ronícíma odložené psy,
tekutá jako vlasy vodopádu,
ležela vedle mne do soumraku.
Pak se zaklubala do vejce.
Čekám...
Lidé, jimž před smrtí neostříhali nehty,
mi přesto závidí.

↘***

Mladší než mládí,
účastní skřítkci
V neuhlídaných okamžicích
stopuješ slzy
až k sněhu na rtech andělů.

(Aspoň že postel je pohodlná...)

↘***

Bez podnebí...
bez podnebí se velkohřeben odmlčí.
Zkoušej ho nahradit cvakáním klepet,
neuspěješ.
Rodina je ti rybníčkem.
Můj bratr lívanec, moje sestra palačinka,
má neteř překážkový běh,
můj synovec partner mostů,
můj spojenec chumel
 prolézaček a skluzavek.
A čím se vyznačuje štáb?
Chrupavčítým mlčením.
V lese ratišf
jsou muchomůrky pancéřnatější
než nemejský lev.
Slyš!
Podnebné pásy!
A hřeben se znovu rozezněl.

↘***

Konstantní krokodýly
 worcesterového orchestru,
rázný hnis,
nálev ze lžiček,
skvostný chlad,
pouštní lákadlo:
otevírám kufr na hráškové celnici.
Hráškový celník,
sám lovec lžicibulí,
se směje;
svými kníry píše na zeď
její univerzitní diplom.
Pouštní lákadlo mu daruji,
ať může vzpomínat
na sopečné okamžiky
 pod modrým
 nehtem Parthenónu,
na hroší cukr,
na kamenné mořské pole,
za nímž šplhají hoacini:
vzpomínat
na mládí.

Miroslav
Fišmeister

↘***

Sbor medicinbalů zpívá
bílou rukavičku.
Opeřenou budoucností
prolézá iguanodon, tu
a tam
se rozhlíží mezi dvěma temeny,
modrými jako dům.
Sbor medicinbalů zpívá
černou rukavičku.
Oranžáda turbo pohonu
projíždí minulostí,
kde suché zipy dvojitých svodidel
hroutí se zevnitř.
Sbor medicinbalů přestal zpívat.
Čtyřiasedmdesáti auty přijíždí
marcipánová kulka.
Pepř!
Pepř bubnů!
Pepř závěsů!
Jazykem magmatu
prosíme o přídavek.
Přijde, hned
po trojím přípitku: vlaku,
vrtulníku,
a tomu, že existuje zpěv.

(Vícenásobný Göteborg)

↘***

A bog collector,
published in Fabrian Cambrian.
Is it a novel?
No, it is an adjective.

(Dunkleosteus)

↘Miroslav Fišmeister

Narozen 23. 4. 1976 v Brně, žije tamtéž.

Amatérský přírodovědec, potomek dvou admirálů, člen Conan Society.

Doposud vydal sbírky *Láska*, *Tenant a Lowe*, *Okna v kapsách mého imaginárního Sheffieldu*, *Ten stůlek je nízký!* (vydány v roce 2005 pod názvem poslední z nich nakladatelstvím Petrov); *To okno je malé!* a *Vícenásobný Göteborg* (vydány v roce 2006 pod názvem první z nich nakladatelstvím Carpe Diem).

Jiří Koten

↘ Ve starém parku u tramvaje

1

Čas letí bez křídel. Měří ho čísla...
Ten park už není poslušný klučina,
kterého kdysi zastříhli a učísli;
zarůstá křáčím, vzdorovat začíná...

Chlap obíhá veřejné toalety.
Na dveře klepe, pak i oknem zkusí
uvnitř dobouchat se hajzlčety.
Buď potřebuje, nebo hnedle musí.

Nakonec zmizí kamsi za boudu
s nápisem MUŠLE 1,- KčS;
někdo k tomu dopsal PĚTKU ZA HROUDU
a ještě pod to NA TO TI SERE PES.

2

Tam vzadu stojí malý bílý stánek,
u něj staroch s pěšinkou, co nosil Proust;
v tváři má výraz hráče simultánek,
s rozmyslem táhne věž štamprle do úst...

Dlouho si v dlani pohrává s penízem,
jakoby váhal – přemýšlel nakrátko –
zda-li jej neschovat až na Štědrý den,
a pak jím pohostit zlaté prasátko...

Teď dumá, má-li dál sklenkovat, neví.
Přece cinkne mincí o pult! Snad protože
kdysi dávno tkal z popínavé révy
pro Dionýsovy osly otěže...

Jablonec nad Nisou; 5/9/2005

↘ Večerní špacír

1

Slunce je krvavé, jakoby z porážky
mířilo na jatka. Třetí den bez srážky;
horko je nad třicet, zmáhá nás únava.
Večerem bloudíme beze slov – oba dva.

Podívej, kluci tam ve struze pytláčí,
chytají pstruhy v té tůni, kde nestačí...
Teď chytil ten, co má dva pruty (jak brány),
šklebí se způsobem rozřízlé rány...

Dívej tam, srnec nese okr za potok
kolem své družky, co tlí tam přes půlrok.
Co bylo dřív tělem, vpíjí se do šera,
jako když pod břehem zasychá tempera.

2

Večer žhne, ač ze dne zbývá jen tenký knot.
Z dálky sem letí a sílí tu divný hřmot:
na polní cestu se donesl amplión,
v městě je cirkus, s ním akrobat šampión.

Z domu teď slyšíme holčičí škemrání...
Máma nic! Zítra jde po noční na ranní...
Kluci od pstruhů už metelí, nechej to,
volají, spěchají hledat ven šapitó...

Bližíme se domů, nebe je černý kus:
začátkem na pohřbu, koncem až na funus.
...vždycky když odmykám, jeden nápad se vrací:
že v zámku celý svět cvaknutím obracím...

10/8/2005

Jiří Koten

↘Dokola

Ten výjev se pořád opakuje:
povědomá tvář
a otázky, které pálí jako kradený prsten
na zlodějské ruce:
kdo je to? a odkud ho znám?

Bude to tím, že nám není dáno
projednou si zapamatovat
podobu strážného anděla.

2006-11-26

↘Dopoledne

Ticho jen občas přerušuje
burácení pračky z vedlejší partaje.

Bůhvíproč pak slyšíš
moře z rychlovarné konvice.

Na okamžik se ti dokonce zdálo,
že tě voda podrazila v kolenou
a v ústech jsi už cítil sůl.

Teprve po čase znovu nabudeš jistotu,
že žiješ život odrazu
na druhé straně zrcadla.

2006-11-29

↘Dokola II.

Dva měsíce v novém domě
a příchody už poslepu.

Na každém patře je bytů
víc než děr na opasku

a cesta domů je tak samozřejmá,
jako je samozřejmé,

že stará panna vždycky sedává
s koleny u sebe.

2006-11-27

↘Dopoledne II

Mezi okny zemřela poslední letošní moucha.

Panelový věžák, v němž nyní u okna sedím, postavili,
když jsem se narodil; později jsem do něj chodil
navštěvovat babičku. Už tenkrát jsem si říkal,
že v tak velkém domě musí být tolik koupelen,
takže není možné, aby se v některé z nich někdo neutopil...

Teprve včera jsem na zvonku pod vlastní jmenovkou
rozluštil dávno nezřetelné slovo...

Ofélie...

2006-12-29

Jiří Koten

↘ Vánoce na blátě

Vítu Slívovi

1

Že s přírodou to nejde od desíti k pěti?
Tak poslouchej, jak v městě hulákají děti,
když upalují na veřejné bruslení...
Nebýt jich, nevíš, že je zima jako vlani...

Za městem prý nejezdí ani jeden z vleků!
A báby chodí letos klidně bez nesmeků –
už vůbec nemusejí kárat pacholky
a vysvětlovat, že se jim kloužou důchodky...

U kaprů plno. Rybí těla v letu lešší
krvavý pult. Na přání hned chytit, praštit,
vyvrhnout! Hurá nad kád', ohnout prdele:
toho chci, prosím, chytněte ho za skřele!

2

Nákupní horečka, v tramvaji pořádný nával.
Nisa je rozlitá, po sněhu není tu památky.

Leda by do rána nějaký zázrak ho navál...
Vánoce na blátě, lijákem zkažené svátky...

Leje se, prší tu, bubnuje na sudy. Hnědé
jazyky okapů slintají na vesty dvorků...

Koupit si cukroví; chlast pro noc na první leden!
To bude v ulicích bordel od špuntů a korků!

2007-01-05

↘ Jiří Koten

(* 11. 10. 1979 v Jablonci nad Nisou)

Je absolventem PF UJEP v Ústí nad Labem, nyní dálkově studuje doktorandský program na FF UK v Praze. Na ústecké fakultě vyučuje úvod do teorie literatury a kurs interpretace literárního díla. Časopisecky publikoval například v Hostu, Tvaru, Welesu.

V roce 2001 debutoval básnickou sbírkou *Přebohatě hodinky pradědečka Emila* (CKK sv. Vojtěcha, Ústí nad Labem). V září 2005 vyšla v nakladatelství HOST jeho druhá sbírka *Aby dům*. Žije v Jablonci nad Nisou a v Ústí nad Labem.

Hana Prokšová

↳trosečník

Noci jsou tesknější
někdo je rozvěsil nad postelí
vzít si za kliku život
otvírat stejně stejný svět
namalovaný na zdi

Ty vaše kalhotky Slečno
jsou tak malý ostrov v opálovém moři
že se tam nemůže zabydlet
ani jediný hřích

Trosečník namalovaný na zdi

↳petrolejová

Na dně petrolejové lampy
je narychlo rozestlané lože
Rozcestí bolestí

Když se ti z rukou smotá klubko hadů
nemyslitelné verze ticha se prostupují
mluv mluv
Když se napnutá struna dře o jablečnou slupku
cítíš to jako vlastní nemohoucnost
Poslední taneční krok
než kdosi od vedlejšího srdce řekne
Promiňte
takhle to nemělo být

Pod lampou z petroleje
rozestlaná olověná klec

Mělo to být
jako když padá
padá
list

↳trojský kůň

třetí kafe jablečný mýdlo ovečka na provázku
k neunesení

trojský kůň plynoucího večera
zavřený prázdný němý
s urputnou silou
pro nikoho

jen žízeň na zapřenou
plíží se dýchavičně kolem bran
To se dá přestát
- to odlidštění se

a líto už taky není

Hana Prokšová

↳na jaře

Říkám
Mami Já už jsem dospělá
a ohořelé kousky schovám pod sedačku
už stavím sama opevnění
a svoje tělo na odív
Hlavně zas na jaře nepočítej
kam jsi až zestárla
Říkám
Mami Já už jsem dospělá
a budu sama sázet slova
podél cest
učit se žít se vzpomínkami
a na jaře zrát

↳nad titulky

04.04.05

na pruhovaným nebi
klíč za postelí
mé tělo skoro leží
a skoro melancholie
a mou hlavou se dusily obláčky
jako vydrážděné titulky v pološeru

jsem už skoro nečitelná

↳Moskva

Moje duše je Moskva
se spoustou lidí
naházených do lihu
dva bezdomovci v parku
proklínají režim a lejou do sebe vodku

a někdy se zdá
že mezi větvema
zpívají ptáci svůj revoluční song
ale je to jen
halucinace ticha

umrzlý ptáci popadali do sněhu

↳***

22.11.05

Za nefritovou střechou
za hořem z kamene
uléhá víla
je zvalená A noc co noc
svolává králíčky
všechny své králíčky
Počítá je
ve starých útrobách prostěradla
pochytá je
mezi zbytky vlasů a mikrosvěta kůže z doby tření
postaví z lihových čárek na zeď plot
Plot pro své králíčky
Hajej dadej
noc má nechutně nasládlý parfém
ale všechno
musí vyčichnout Dříve nebo později všechno
Hajej dadej
i kdyby jen poklidně
Za nefritovou střechou
za hořem z kamene
mezi plaňkami lihového plotu
zvalená
secesní chudák z milování
Nikdy se nedopočítá stejného čísla

Hana Prokšová

↘čekala

30.10.06

čekala s večerí
vyrovnaní neklidní porcelánoví sloni
opřená o život
obutá do peří
pomníky z vidliček
čekala v příšeří
a ze slonů rašila první tráva toho podzimu

↘Evoluce

05.11.06

Ukousne si plátek masa
vějíř kostí
Ukousne si z minulosti
Bude hledat chromé ruce
evoluce prostitute
Já se postím

↘Hana Prokšová

Narozena 21.04. 1986 v Praze, studuje tamtéž bohemistiku a estetiku na FF UK a v oblasti literárního tvoření slavila jisté úspěchy na několika soutěžích, v Zeleném peří a na autorských čteních. Vedle náplně svých oborů žije pro zvířata, víno a bipolární každodennost.

Jan Smetiprach

↳periferie

cesty a ulice odlétly do večerů, ironické
- jak bída vysedávající na zánebí malého města
od idiota nás dělí - jen trochu toho jódu

“je to skoro próza co nemá posvěcení,
smazané myšlenky bez řetízků logiky”

třeba nepůjdu když říkám odcházím
vyrytý do obdélníku cizího prostěradla
skládám se na ještě a na zbývá, v drobných

“zmlknout, jak karneval rozpitý na plátně,
jak torso sochy na lůžku v nemocnici”

opilci už tě nedojímají, v odrazech lamp se rodí
nové nekonečno zatlačit oči mrtvému ránu
- jen ruka překrvená vínem stírá cákance slunce

(Spálené dopisy, 2005)

↳fasády

večer štrykuje
vláknem žárovek
jednou hlad se
podruhé obrať se

...

hotová píp-šou
vrabec kočce vytýká
temné pudy
prý: vrať se - kudy?

↳narodil se

čas šustí
jako gabardén
když mráz zakalil
mléčnou krustu

...

dotekem kulatí se
bříška prstů
a v stoupačkách
už kope den

↳uličníci

zvonkohra je:
zmáčknout
- a pryč!
jeden takovej - od Loretty

...

zrezlej a těžkej
tahám po kapsách klíč
co odmyká
jen půlku věty

(Psi, panel, 2006)

Jan Smetiprach

↳ klášterní modré

nudné, jak státní pohřeb-
oči Mariiny
mezi barokními vlasy,
dřou jazyk pohledů o hřeb
kříže
nad strahovskými rukopisy

(Klášterní modré, 2006)

↳ Rogoznica

už otevřeli kavárnu
v přístavu voní suché fíky a dehet
dva psi se přetahují o cár sítě,
zadky zametají chuchvalce pucvolu
dřívka, zátky a rybí kosti

...
čekání na nádech...
večer je těžký jako padající vlna
v posledním tažení odchrchlává
na horizont krvavé sliny
- až pojde docela

↳ dobotiče

dva toky světla,
sečtené potokem
podobně, před rokem:
hnízdo a půl
- druhé ráno,
sklizený stůl

↳ satori

vídal jsem svého pomateného otce
pěsti ošetřovatelů dopadaly
na rozškrabanou, vyholenou lebku
a ten starý blázen se smál jako moře

...
jednou se tázavě podíval vzhůru
trochu roztržitě smrknul do rukávu
vyběhl točité schody - po větru
skočil
a už nikdy nedopadl na zem

↳ na život

hra na kutálení kamenů
vržených odněkud nikam
- čas vstupuje do času,
asi jako dvě zrcadla stojící proti sobě

...
pravidla:
kdo je bez viny, hází jako první
kdo hodí první, je rázem vinen
a vyloučen ze hry
kdo jenom cekne o větrných mlýnech,
bude na místě zastřelen

Jan Smetiprach

↳forštelunk

za snížené dopolední vstupné
budoucí veršotepci
- s usoplenými nosy-
okukují podivuhodně vrásčitého
akrobata s dětskou tváří
lapaného časem na visuté hrazdě
mezi
saltem narození a saltem mortale

↳uzel

nasucho polykám
leklé ryby úsměvů
- už ani nechci zpátky
všechno co jsem kdy viděl
svlékáš si vlasy, zakrýváš zrcadlo
...
léto je chladná krajina
napjatá světlem
šupiny kůže a malé divadlo
byla jsi
dvě děti co se vedou za ruce

↳robinson v pátek

odpluj už
odpluj, ať můžeme věřit,
že je ještě kam odplout
...
přeskakoval jsem
z jednoho plochého kamene
oslizlého řasami na druhý
- trochu jako nezkušený provazochodec,
nejistě, ale stále kupředu
a pořád dokola
...
byli jsme - konec konců
na ostrově...

↳da liegt...

slaně usrkávám z rozbitého rtu,
kapku po kapce
malá daň za malou vraždu
dřevo, které zvrásnělo mým čelem
tápe tisícem prstů v příbytku ohně
...
do úlů skládá oči včel, do medu dní
pěnou se zdobí v ohybech světla
zaklesnutá
do třmenů vlastních břehů
pohání louže - zpátky k mořím
...
je ještě jedna cesta,
spáleným obilím
- pozvolna dolů po vyhřátých kamenech
na kterých hnízdívá smrt léta se žlutou hlavou
je ještě jedna cesta
...
da liegt der Hund begraben!

(Hlídač zlomů, třicet nebásní, 1994 – 2006)

Jan Smetiprach

↘ Slaměná kantáta (kolébavě, noc amore)

když smrtka pletichářka, nejspíš z dlouhé chvíle
za vsí topí kořata
v režném pytli se třese zimou
ještě sedm životů

...

babky sudičky
- hašteřivost zachumlaná v šátku z poutí -
rozčesávají čas
nad kolébkou nekřtěňátka

...

tehdy slunce rodí už jen neduživá mláďata
a ze suchého plevele, na obecním
vykvetou křídla
(ale vůbec není řeč o andělich, Jakoubku)

tiše to zapraská
jak chleba vytažený z pece
jak kradmé myší hodování
jak požár - chvíli po setmění

...

to ve stodole na slámě
se milují ti dva *(pořád ti stejní, už od ráje)*
- až venku taje sníh
- až vítr tají dech

...

ochmelka měsíc je šmíruje oknem
zapomněl roli
i tu lebku z papírmaše někam zahodil
a dávno už se na nic neptá

(Kantáty, 2005)

↘ Jan Smetiprach

Narodil v 64. roce minulého století, neboť nějak začít musel. Poté studoval, pracoval, znovu studoval a skončil opět u té práce.

Poezii publikuje na literárních serverech (LiTerra.cz, Totem.cz, Písmák.cz) pod jménem Smetiprach (a jinými), fotografie i leckde jinde.

Miluje kočky a červené víno.

Roman Szpuk

↘ JAK HOJIVÁ JSI, NOCI

Jak hojivá jsi, noci,
chladíš mi tváře, léčíš zrak.
Nakláním se až do údolí,
co v šum si potok navléká.

A tma jím spěchá napřed.
Bůh nepochopil otázku.
Mlhou potoku se zastřel
i jeho oblázkům.

Jen vlna na témž místě
točí se na kameni plazení
jak krystal Třístěn,
Duch, Otec, Syn.

↘ VŽDYŤ ČASU NEMAJÍ

Berle, ty odpadky chůze, ztečí záklopy,
křídla naruby, jež tlačí trup hlínou.
Tak násilníci uchvátí Boží království,
tak guerilly modliteb mír rvou

co roucho - závoj čekání,
strhávají, co brání jejich očím.
Ó povstaň, strašlivě procitni, mé bezvání!
z té bezmoci odrazit se! Zaútočit!

↘ HAEMATIDROSIS

Ještě si sbjím lůžko v arše,
už na potopě potu osaměn.
Slunce v menstruační bázni mračen,
jak hledal bych je, couvaje,

rozšlápnu, cestou tonutí tam všude,
kde zrak je do paprsků vkalený.
Dny, v nichž se smrt má rozhoduje -
jak nenápadné dny!

↘ VÝKŘIK SYTÉHO JOBA

Sytost je duchu otravná,
smetištní šero po všech barvách!
Jak cítit po Tobě mám hlad,
když noc do chřtánu's mi narval?

Ach, Pane, mám v sobě jenom tmou,
co s tmou, již zbyl mi marný krajíc?
*„Tmu vítězství plnou až po prohru,
tmu celou svou vezmi. A dej mi najíst!“*

↘ CHRÁMOVÁ STUDNĚ

Ač zdaleka se k tobě blížím,
už hlásím se ti v chrámu neklidem:
V studni vlny s vlnami se kříží
a vězní odraz hvězd a slyší zem.

Spěchám úvozy, kde do hlín
vydechují bílí ptáci závějí.
Krytý přibližuji se ti noci,
tání luk se ptám, kam dále jít,

kdo brodil se tu, lámal větve,
a proti proudu stoupal, žízní šel?
K přípitku své studny pozdvihněte,
mé hory, jak van Gogh své cypřiše!

Tak zdaleka se k tobě blížím,
žilami lesa žadoní nás krev.
Studní jako svatostánkem vzhlížíš
a k obraně se chystáš liknavě.

Roman Szpuk

↘ VYKOUSNUTÉ OKO

Lom vylomený v prázdno procít,
to prázdno objímám,
co vytěženo z noci,
jíž Luna svít svůj bránila,

ten ortel, to němé, postně němé
na druhé straně výkřiku,
za touhou záliv už se klene,
mé vykousnuté oko hoří tu,

Luna, jež mi svítí do kolébky,
nízká visí nad plání,
v záluní mé malé lebky,
mysl děťátka se potápí,

má mysl Luna přetížena.
Je pod hladinou čára ponoru.
Blesk, k němuž mračna nevyvěla,
zkulověl mi v nitru, poznovu...

↘ DRŮŽIČKA POTRACENÁ

Snem jako oknem prokmitneš,
než dveřmi vyběhnu na noc Boží.
Vítr hučí. Vidím jen pár hvězd,
ze kterých se v cárech mlhy kouří.

Tak světlo hroty přiléhá,
kde zmizela's mi za Nic pro Nic.
A v hrudi tlukot symplegád,
jimiž jsi neprošla, vymazána z kronik.

↘ ŠEPOTY

I.

Na hřbitovní zdi šípky
v pámelnicích hvězdokup.
Už opustili jsme spící dítky,
přec pokračujeme dál v šepotu.

Vrabci v hejnech
prolétají keří rybízu.
Těžkne čekárna ve mně
na mou mizinu.

I krůpěj na zábradlí
jak závažíčko pendlovek
za konečky třpytu svádí
hlubiny naše šepotem.

II.

Vtom jiný šepot
jak zrak můj tlumí stesk:
Pět bílých holoubků slétlo
na asfalt ulice.

Pět holoubků sněhobílých,
pět opeřených ran.
S kým se to ještě nocí sdílím
šepotem božím zotvírám?

(Z připravované sbírky *Chrámová studna*)

↘ MALÁ MOZKOVÁ PŘÍHODA

Čmeláka přijme na noc bodlák,
hustý jak mozek či asfodél.
Noc žlázy slunce převalovat
chce na jazyku naposled.

Číší rudého vína hledím
do ohně - v číši zas převrácen
střemhlavý plamen ke dnu leťí
zpopelnit hrdla všech nepřátel.

Dnes piju tajně s krví víno,
lačně je pašuji do Tróje
mých útrob, kde tančí král Dionýsos
s prasklou cévkou v mozkovně.

Roman Szpuk

↘ FENA ZAVILÁ

Chlap venčí fenu pitbula:
Stáhne větev lípy podél kmene,
zařve: „Drž!“ A fena zavilá
visí na větvi celým tělem.

„To si cvičí krk“, nadouvá se chlap,
když fena točí zadnicí jak káča.
Já kolem s kočářem jdu jen tak,
pod peřinkou spí jedno z mých práčat,

jedno z betlehémských neviňat,
skryté jak karta v paklu, spodní,
když do své feny zahleděl se kat,
a vychutnává obdiv.

↘ Roman Szpuk

(* 1960 Teplice)

Vystudoval Střední průmyslovou školu strojní, v Praze absolvoval tři semestry na VŠE. Vystřídal řadu profesí, od roku 1989 žije na Šumavě ve Vimperku, pracuje jako pozorovatel počasí na Churáňově. Je zakládajícím členem *Skupiny XXVI*, tzv. společenství žité poezie. V 80. letech publikoval pouze samizdatově pro okruh svých přátel. Kromě samostatných básnických sbírek je zastoupen v řadě literárních sborníků a almanachů.

Básnické sbírky:

Otisky dlaní - Severočeské nakladatelství, Ústí nad Labem 1990

Ohrožen skřivanem - Protis, Praha 1994

Bludiště - Krásné nakladatelství, Praha 1994

Hvězda závěš - Krásné nakladatelství, Praha 1994

Věžňova oblaka - Host, Brno 1997

Ker praskot - Velarium, České Budějovice 1997

Loučení na sever - Triton, Praha 1998

Usque ad Finem - edice Tvary, řada B, Praha 1998

Pták brunát (pod pseudonymem Zuna Cordatová) - Petrov, Brno 2000

Atlas oblačnosti - Obecně prospěšná společnost Milešovka, Ústí nad Labem 2000

Troucheň - Petrov, Brno 2002

Tancem pádu - Sursum, Tišnov 2003

Macecha bouře - Protis, Praha 2003

Rozervy - dvojsbírka poezie spolu s Ivou Košátkovou, Nakladatelství Ivo Stehlíka, Volary 2006

Michal Šanda

Kecanice

(ze stejnojmenné sbírky)

↘***

jestli je prudina trafikant co potom má bejt náš hostinskej. moje nejmilejší potěcha je stávat u výčepní stolice a koukat kterak točí šnyty. s jakou grácií potom máchá vypitý pulitry ve škopku. jako děfátka. novokřtěnci přejedete dlaní po vláskách a má je čisřounký kdežto piva natočený do obaptistěnejch pulitrů hostinským Chourou maj navrchu pěnu umolousanou. jsem řek: pane Chouro vám mutýruju a povídám po pravdě o čem. hostinskýho Chouru co do kraválu předčil Diviš odnaproti to byl teprve poděs. a jeho tatík? ten chyt rapla a rozšmelcoval janovickou malotřídku. kluk přišel s poznámkou v žákovský knížce nechť se ctěný pan otec ráčí dostavit oholen. starej Diviš odral si svůj kaiserbart a s růžovejma po břitvě rozcitlivělejma tvářema háklivejma na závan byť větříku přišel do školy a tam narazí na dalšího prudinu. ředitel Sýkora. ten seknul vycpanym systlem na podlahu přírodopisnýho kabinetu a: vy jste jako váš darebák! oholen nemyslel jsem olazebničen nýbrž s holí. tu se ty dvě dynamitózní povahy střetly a od té doby je janovická malotřídka v Komořanech.

↘***

Grappelli byl dědoušek sušinka v kostkovaný košili zprava i zleva na pódiu dva mladý corridový bejčci se španělkama opocení až ve žlábku aby stíhali jeho housličky. rozumíme si? já na něm v Lucerně byl. předeštěním to na rovinku abyste si nemyslel že jsem nějaký řepař. přesto mi na funusu zahrajte radši bábinčin maršovskej valčíček na prdafón. nechci ale slyšet jedinej řádnej tón pane já chci slyšet inspiraci jak se cáchá z vás gejzír teprva ten gejzír bude plezír a zatančíme si pod hrušní na večír. nynčko musím jít založit do kotce otruby. hudba chce svý ramlíci taky. počkejte sám až budete ženatej to si na ten váš prdafón nezaprdíte ani ten zatrolenej maršovák.

↘***

možná hovíte dardě s bejlou ale s Boubrlého fotrem se to má trochu složitějc. pravda je že když konečně zhebnul nechal ho Boubrle zkremovat a popel z urny vysypal bez obřadu v remíze na krejcárku aby to měl pěkně při cestě z hospody. nadrátovanej pivišťaty se potom na krejcárek chodil vymočít. celej život jsi mě nasíral já tě teď nachčiju volával s rozepnutým poklopцем Boubrle ovšem jak krejcárek hnojil a zalezval na den po roce mu z hromádky popela vyrost dočista novej fotr jako by z oka vypad mrtvýmu. seřel si dlaní chcanky z pleše a povídá: už špásování bylo dost jdeme domu synku.

↘***

úplně nalevo jak mám ukazovák vidíš? jak tam nic není. přesně tam zbourali fabriku co měla komín vyšší než Londýn. já si takhle občas zarýmuju. proboha aby sis ale zase nemyslel kdo ví co nic náročného docela laciňoučké rýmičky po šestáku jich mám pod poklicí plnou krabici sáhnu do ní a šátrám než najdu ty pravý. bys nevěřil jak to při koukání z okna ukrátí tentononc. oni fabriku zbourat museli poněvadž vyhořela. to ti bylo divadlo. pod hasičskou cisternu se skovala čuba vrátného a za chvíli tam byli za ní seběhlí psi z celé ulice a mrzlo to je to proč to povídám a vzadu z cisterny crůčkama tekla voda a umrzala a čubě přimrzly k dláždění packy a jak se s ní ostatní psi rafikovali zamáčeli se taky a přimrzli k té uhořelého vrátného čubě v surreácký sousoší. ani se nepohlo to ti garantuju. zato toho štěkání do hasičského stříkání.

↘***

některý ženský já nevím v noci docela cizí rabachol vejde do baráku jestli bych se hnula ke šporheltu ohřát mu bramboračku a dobrej večer kde se tady berete? sousedku v Hnidousích podobnej rozklofal sekerou i se třema dětima hrnc zástěra všecko od krve to se mi vybavilo když odvis na šibenici. humanismus je volovina. po moryátu musí se hrůzou omdlelá duše pokřísit hrou. s pověšencem Šima se jmenoval jsme si zahráli ruskej kuželník dokud mu neoprejskaly špičky bot. a víš že už ani nevím kdo vyhrál?

↘***

nejhorší zkušenost jsem udělal s očichávačema pangejtů ti jak se dostanou do eufórie neslyšej neviděj potom jsou patníky samej uraženej frňák. Navara byl u Vožice pangejt vysrpat a měl frňáků plnou kosu a to jsem u hřbitova nechal přibít značku frňáci bacha a na krajnici rozsypat pepř. jestli si po něm nekejchnou až do benešovského okresu holt teda zůstanou v našem.

↘***

než ovesná kaše z prosetejch řešet mnohem drastičtější je šoulet z ulomený kracičky a zahrádkářský rukavice. z celého tejdne mám v televizi přesto receptář nejradši při propadání ovsa řešetem dostávám mrazení v podbřišku. tři vejce. kmín. koriandr. rozmícháme. registruješ to? nedávaj do rukavice tabasco. to je zas můj recept. obrácenou naruby a potřenu tabascem ji roztříhat na štráfy. sice už není nadívaná ale Karle řekni chutnala? ani se nemusím ptát. napucal se a až do Doyle s Bodiem s nim nebude řeč. jsem nikdy neviděla první díl. Doyle je na lavičce v metru a Bodie přijde v uniformě bez odznaku a bez revolveru ten mu taky suspendovali na strážnici a vyřešej spolu vraždu hoteliéra co zpronevěřil prostěradla. na závěr po sobě hážou klikou od mandlu. počkej! viděla.

Michal Šanda

↘***

vy funíte Urban můj nebožtík hadr. proti vám byl štof. chlap v nejlepších létech aby pomáhal starý babě do schodů s taškama to by tak hrálo kdepak tašku já nedám z ruky jsou v ní má cecky za mlada a na nich přivolíznutý kunčofti. hošánku já byla kurvou naproti na parkánu než z toho udělali kovomat byla to filckajzna a moje špecialita byla prcat do lati. škoda že tu není redaktor od novin aby to zapsal. to ode mne se to naučili vojclové socialistický armády ti k nám chodili do kovomatu nejčastěj. pro dvacet deka hřebíků. čistě ze sentimentu nechcete jich taky pár navážit?

↘***

jádro pudla je dobrý leda pro kolotočářskou pakáž k opejkání. povím vám vábnej čmuh ani pěkná podívaná to není. ne že bych na vlastní oči ale leccos se říká. a leccos se neřekne. kumšt taktickéjch fines. slušivej kostýmek. napřesrok na léto bych si představovala něco podobnýho akorát v bordó kde jsme přestaly zkrátka každé není na pravdu do očí stavěnej. v Brně udal se nakladatelskej redaktor že jde vyloupit banku. policajti jí měli obklíčenou až na Mendlovo náměstí a on nevydržel s nervama a vykrad trezor na poště. ještě že nevykrad schránku jsem do ní hodila takovej dopějek. vidíte a jsme zase u toho jádra pudla. točíme se po orbitalech osobně fyzice moc nehovím přesto dostat ten anonym co jsem si poslala já vám nevím.

↘***

jdu na smrže a najdu suchohřib. plácnul jsem to schválně to je pro šfouraly cukrdle aby se měli nad čím pohoršovat že nejde jít na smrže a najít suchohřib protože každá houba roste v odlišným ročním období. ovšem je to docela černobílý? dám příklad: jdu na nákup a najdu tisícikorunu. našinec ani nemusí bej filosof a když to domyslí vstanou mu vlasy hrůzou. představte si chodit na nákup pouze na jaře. na podzim na tisícikorunu už jsem si u Pechárka nechal uplést košík. Gruntorád se svejma hemazma? s těma mě nemůže rozhodit. říkal ať jdu na latrínu a tam že najdu na podzim i na jaře to samý. snad při našem odedávným kamarádství myslel zábnoucí prkýnko.

Michal Šanda

↘***

nepovídej že mu štipuješ i korespondenci říkala Strnadová a já: no co ti mám Božka povídat štipuju. on je samý doprdele vstane z kanape a doprdele zakopne o papuče a doprdele kdepak už mě do ní ani nepicá a jenom hudruje. od klení to má prořídilý u sloves. na slovesa on nebyl nikdy moc kadet tak mu je proštipnu samý doprdelování ale v korespondenci chce bejt za Descarta. očíhnu m a píše-li Waltrovi potom W jak jsou zrovna nadrásaný a podle nich si naměřim bavlnku. pro pár stehů mě neubude prosím tě Božka nevšimla sis kam jsem si dala náprstek? nebo brejle? s nima už si ho najdu sama.

↘Michal Šanda

Narodil se 10. prosince 1965 u sv. Apolináře v Praze. Bydlel na Smíchově, Arbesovo náměstí č. p. 10, v domě se zdmi na půl cihly a latrínou na dvoře. V hovorech matrádn na pavlačích si tuze liboval. Základní školu v Kořenského ulici přeťpěl. Po maturitě na Gymnáziu Jana Nerudy vystřídal řadu zaměstnání. Od roku 1991 archivuje fotografie v Divadelním ústavu. Odbor bibliografie Národní knihovny mu připisuje autorství těchto knih:

Stoa (Kulturní a informační centrum Brno 1994)

Ošklivé příběhy z krásných slov (Protis Praha 1996)

Dvacet deka ovaru (Klokočí Praha a KJD Příbram 1998)

Blues 1890-1940 Robert Boyer, život a legenda v zaprášeném světle archivních dokumentů uložených pod signaturou 82219 C v krabici od bot v depozitáři Noxubee County Library, 103 East King St., Macon (Petrov Brno 2000)

Obecní radní Stoklasné Lhoty vydraživší za 37 Kč vycpaného jezevce pro potřeby školního kabinetu (Petrov Brno 2001)

Sudamerická romance (Petrov Brno 2003)

Španělské ptáčky (Větrné mlýny Brno 2006)

Kecanice (Protis Praha 2006)

↘ Emil Juliš

Narodil se 21. 10. 1920 v Praze
a zemřel 25. 12. 2006, na Hod
Boží, v Lounech.

*Jen velmi málo českých médií
reflektovalo úmrtí jednoho z velikánů
české poezie – Emil Juliš zůstal tedy
zřejmě až do své smrti nedoceněn.
Je nám potěšením představit zde –
kromě připomenutí několika básní ze
známých sbírek - řadu jeho dosud
nepublikovaných rukopisů a také
obtížně dostupných bibliofilii, které
v Lounech vydal Pavel J. Vejrážka v
nakl. Fabio.*

Poslední dopis, který jsem od Emila Juliše dostala dne 17.12. 2006 zde přetiskuji
v úplnosti. Bohužel mé odpovědi se už nedožil.

*„Milá Olgo,
poněvadž teď prožívám různé hrátky s doktorama a vypadá to, že si také
pobudu pár dní kolem Vánoc v nemocnici, dovoluju si popřát Vám už dnes
radostné vánoční svátky a dobrý rok 2007. Ať se Vám všechno daří.
Váš
Emil J*

Co jsem udělal a co z toho vzešlo

*Skryl jsem se do rostlinstva,
ale nepřestal jsem být stéblem trávy;
uchýlil jsem se do jeskyně,
ale ta je otevřena světu;
plaval jsem proti proudu řeky k prameni,
ale vústil jsem s ní do moře;
postavil jsem se na pupek země,
ale nestal jsem se jejím středem.*

*Skryl jsem se do stébla trávy,
ale nepřestal jsem být rostlinstvem;
uchýlil jsem se do širého světa,
ale ten je uzavřen v jeskyni;
plaval jsem po proudu řeky k moři,
ale vústil jsem s ní do pramene;
postavil jsem se do středu země,
ale nestal jsem se jejím pupkem.*

Ach jo...“

Emil Juliš, básník, prozaik, redaktor, kolážista prožil poslední roky svého života a velkou část dětství v Lounech.

Poprvé se jeho texty mohly na veřejnost dostat roku 1956 prostřednictvím strojopisného sborníku *Život je všude* uspořádaném Hiršalem a Kolářem - ten byl ovšem otištěn až loni. Debutoval sbírkou *Progresivní nepohoda* (Mladá fronta, Praha 1965). Následovaly soubory experimentálních básní *Pohledná poezie* (1966), *Krajina her* (1967) a *Vědomí možností* (1969); náklad sbírky *Nová země* byl r. 1971 zničen. V 70. a 80. letech publikoval v samizdatu a exilu sbírky básní *Caput mortuum*, *Nelehké spočinutí*, *Hra o smysl*, *Jablko nevrátím květu*, *Bude, jako by nebylo*, *Tady a teď* a *Bližšíme se ohni*. Posledně jmenovaná sbírka vyšla o rok později oficiálně (1988), v autorsky značně pozměněné verzi, v Severočeském nakladatelství v Liberci, které posléze vydalo také sbírky *Gordická hlava* a *Hra o smysl*. *Nová země* se dočkala oficiálního vydání roku 1992. V 90. letech vyšla sbírka básní *Vážné radosti* (Milan Mikuš, Praha 1993), básnické prózy *Cesta do města Lawn* (Fabio, Louny 1993), autorický výběr z díla *Svět proměn* (Mladá fronta, Praha 1994) a několik bibliofilii, např. experimentální texty *Multitext A* (Fabio, Louny 1992), *afrikáááá!* (Fabio, Louny 1995), *Nelehké spočinutí* (Fabio, Louny, 2000), dále *Dlaní do tváře* (Fabio – P. R. Vejrážka, Louny 1995) ad. Výbor *Nevyhnutelnosti* (Torst, Praha 1996) obsahuje dříve nepublikované texty z 50.–90. let. Julišovy básně jsou součástí reprezentativní antologie experimentální poezie *Vrh kostek* (Torst, Praha 1993).

Emil Juliš opakovaně vystavoval své kresby, malby a koláže, převážně v rámci severočeského kraje, ale v roce 2005 také společně s P. R. Vejrážkou v Praze.

Pro úplnou bio- a bibliografii, sekundární literaturu, přetisky interview a řadu dalších důležitých materiálů a informací odkazujeme na vynikající webové stránky, které autorovi připravil P. R. Vejrážka na <http://www.vejr.cz/nakladatelstvi/julis.html>

Podle Chlebnikova

větrnou umřela, unavené rty,
nočenou nikde ničerná tajemstviva,
nebolí mrazuru nočerní do niveči,
modravého hvězdné, smuterné.
Její blankytný kdy azuru –
konejšenkou vlasů; křídla soumraků.
Líva, co k pozemskému uletaví, zádumčivá.
Kadeře ničerné do Nikdavy uletí.
My, vidokruh... jsou konejšenkou.
Vzduch večeravý chvíl šumavou –
křídla modrých smutků
nikde se sov noci...
Bosky do , , , jsi unavená.
Jméno Tichotavy pod hvězdy!
Ony šumící sny
letěly ze –
leťte! Černý stmívá
touže, je protruchlíme:
prolétly nevídané letele,
časů tvář ony darující.
Spatříme-li ty ony dennosti
– z modré je netíž –
a svými zleteněné, Temnigov, třpytavou:
Volání na minutku zpěvu
s vidmem, nikdy jenom pohledem,
tím mladuhy, sítavy, jínáv.
Ze starého vír okopád
jak řeka, kde ničerné.
A proletěly nad.
Proletěno. To nesou se zpěvánky

(aktualizovaná verze básně z r. 1993, Vrh kostek)

Jdeme s proudem všichni, jsme současníci
i my, kteří nejsme „všichni“, ačkoli jsme tu
někdy od třetihor. Snad máme na krku
jiný amulet a budeme proto snědeni. Co svět
světem stojí, nikdo nezná naši touhu slavit
to, co by s námi plulo po jezeru tak jako
umělé ostrovy z květin. Nakonec jsou v nás
šedé skelety stromů, vybuchující města,
hekatomby nevinných, vládce je ten, kdo
jediný má prst na spoušti. Přesto odmítáme
nilské katarakty zlacených faraónů. Nechceme
jejich oživlé mumie s pyramidálním hrotem
úzkosti, jež se asfaltově roztéká k životu
neživotu, srdcem daleko od mrtvých otroků
zahrabaných v pouštním písku. Ani tehdy
nebyli všichni všemi. Byli králové, byli
pochlebníci, byli psovští feláhové, a
bili se. Kdosi říká, že jsme srovnatelní,
jsme také jen lidé, jsme samí lidé.

Z jiných tratí

Pracně shledávám, v čem je můj
vyšší smysl, čím jsem a k čemu jsem tady,
to je otázka, se kterou
se dávno vedu za ruku, vedu se za ruku
s otazníkem, nebo jsem jím sám? Zkrátka provází mě starost
v šedivém šátku, s minulým rubem
a vstřícnými lícem – a co dnes? Nespěchej, nekvaltuj, ten okamžik mezi nimi
zhlédneš; primitivní ho žijí, oni
dobře vědí, co je zvláštním půvabem
zamlčovaného pohybu.

Podzim

A hle, růží oživená tvář Afrodíty z Tarzu
snímající červenooranžový šat... Mládí
časem ztrácí tajemnou kresbu motýlích
křídel, která ji neztratí nikdy, ani
v magickém chvění, ani na pustých cestách,
pustých jak stařecká ruka; jen několik srdcí
stále na odchodu, nad propastí, neslyší
varovný zpěv havranů, nevidí jim do očí;
smutek prodlévá u podzimních fontán,
vítr formuje mrakostroje stále údivnější.
Ptáci jsou někdy smutní, ale nevědí o tom.

Postupujeme se svým břemenem,
jdeme stále pomaleji...
ploužíme se... hledíme kamsi...
pak už ani nehledíme: oslepli jsme,
stali se sochami; oči už nepotřebujeme.
Co všechno tím ztrácíme:
cestu, ženu, trávu, byt, postel, krev,
zaměstnání, koníčka, víno, pohyb,
zkrátka hromadu věcí, snad i srdce;
ale obrazy, fantazii, sny, film paměti,
to neztrácíme, vše zůstalo za nevidoucímá
očima: naposled jsme viděli zdobené
průčelí domu – samé úponky a květy –
a vedle opadaný, holý, drsný strom.
Havrani právě máchlí osudným křídlem.

(Blížíme se ohni)

Kam se to směješ

Hladina rybníka nese rytmické stíny labutí,
modří ptáci zpívají v královských stromech,
růžová dívka vítězí pramladým smíchem.

Povzdech

Leckoho bych rád rozmnožil, dovršil,
ale tolik nás obou ještě zbývá.
Je dost těch, kterých se nikdy nezbavím,
je dost i mne, jehož se nezbaví jiní.
Ano, snad kdybych měl více životů...
Avšak jsou takoví, kteří se jen usmívají
nad svým zbýváním, svým nezbytím.

(Gordická hlava)

Z jiných tratí

↘Hlavec

V mé hlavě píská hrnec s kypícím mlékem
a kuchačka se z drbů nevrací.
hlava se kutálí městem k domovu, ten je
právě za těmito okny, třebaže v městě je oken spousta.
Za všemi se objevují lidé,
stahují rolety, stahuje je i já,
sedají k večeři, usedám i já,
stěhují se k televizi, kam se stěhují já? Chystají se do postele, chystám se i já,
hlavou jim táhnou sny, sny táhnou hlavou i mně,
v mnohém jsou jiní než já, v mnohém jsem jiný než oni:
stojím na horské stráni,
u lesa animovaného pohyby dávných šelem,
v jedné ruce držím svůj přetopený kotlík hlavy,
druhou vískám rezavou hlavu podzimu,
plnou sladkého hmyzu.

↘Stupeň

Rusalko bledolící,
hej! Stoupej tímto nerájem růžovými krůčky.
Mnohostěny tě jen tak nepustí –
a vikýř? Ten si chce zašumět deštěm
a věnovat se leda modru.

Má touha je prudší
než severní města s leťícími oblohami.
Má Sahara je obryně s propastnými klínem.
Má Sahara je hlubší než tahle triviální poušť.

↘Deštivo

Na střeše starého podkroví šumí déšť,
míhají se černé blesky švábů,
kostěné náramky chřestí na kávových údech,
had kalné řeky rozvíjí meandry v poušti,
pomyšlení na smrt se omamně vtírá.

Všecky figury na šachovnici jsou černé,
jsem v bezmocném patu.
Cestou jsem přišel o sladká jablka,
o klece s ptáčky zpěváčky, o krásné hry.
Ukřívám se pod střechy laskavých tváří
a mám právo nedoufat, dokud mi z vnitřností
nebude vyrvána žluč.

(Hra o smysl)

masívy hor vystupují z mraků. teprve se mám dotknout pevniny, jejíž cípek se rozprostírá pode mnou, rámován nesčitelnými modrými světly plochy letiště. je jitro? je poledne? je večer? je noc? ale zatím se ještě v trupu letadla snáším vírem mraků, hvězd a noci. ale je ještě slunce, modro a den? a už očekávám onu velkou chvíli stále se rozrůstajícího vědomí, cítím ony prostory, kterých sem svým zlomkem celku účasten, vrstven jimi, budován, i rozkládán a řícen, dívám se na vše shora, plynu; a už cítím onen van rození i zmaru, ale cítím i masív trvajícího větru na rozhraní země, vod a vesmíru. vznáším se mezi zemí a vesmírem, ale stále ještě v moci své kolébky země - i hrobu? a ještě jsem ani nezahlédl palác Afrika, postavený italskými architekty na Habíba Burgiby. cesty oblaků jsou zjevné a cílevědomé, cesty lidí nejsou skryté; protínají pole, města, domy mou mysl. a ještě jsem ani nezaslechl dělostřelbu ticha ze žlutých tureckých pevností. země je děj. děj hor, vegetace, dešťů a řek, děj bouří. a ještě jsem nepocítil jistotu lásky v prvních křesťanských babtistériích. obloha je absolutní, je nehmotnou ocelí nebo sklem nebo barvou, ale není ani jedno z toho. (--)

(úryvek z úvodu experimentálního textu **afriááááá!!!!** Emila Juliše, Fabio, Louny 2005)

Z jiných tratí

↘A/3

V zobáku průvanu rod v sobě
Průvanu průvanu mimo nese
V zobáku rod nese v sobě
V zobáku rod rod v sobě
V zobáku průvanu rod v sobě
V zobáku v zobáku v sobě rod

Rod protinožci nese kolem
V zobáku všude nese kolem
I s velbloudem peřeje všude kolem
V zobáku náklad všude náklad
Mlčí v zobáku všude i s velbloudem
Rod náklad rod i s velbloudem
V zobáku protinožci v sobě kolem

Náklad bílá všude bílá
Protinožci jen všude jen
I s velbloudem voda náklad jen
Mlčí peřeje všude jen
I s velbloudem voda protinožci nohama
Protinožci peřeje mlčí voda
I velbloudem peřeje mlčí jen

Peřeje klamaným nedosáhne tak
Peřeje klamaným bílá tak
Peřeje tak nedosáhne tak
Bílá klamaným voda stejně
Jen mozkem kolem zpěněným
Nohama mozkem jen klamaným
Jen klamaným jen klamaným

↘Multitext A9 - Zmlknutí do tajemství

všude	krajiny	•
světlo	nocí	•
neproniknutelná	ústa	•
smečka	vyrazí	•
život	k obloze	•

(dva texty z experimentálního souboru **Multitext A** Emila Juliše, Fabio, Louny 1992)

*Zvuky a hlasy stoupají z ulice vzhůru do okna
Popište všechny zvuky a hlasy
které stoupají z ulice do okna*

Není možné vydat se touto cestou
popisovat všechny zvuky a hlasy
které stoupají z ulice do okna
Zvuků a hlasů, které stoupají z ulice do okna
je velké množství, mají různý charakter
různé zabarvení, různou intenzitu
podle toho, kým anebo čím jsou vydávány
co všechno je vyvolalo

Některé jsou tiché, jiné hlasité
některé jsou dlouhé, jiné krátké
některé jsou nevťiravé, jiné rvou uši
některé jsou známé, jiné slyšíme poprvé
některé v nás vyvolávají určitý pocit
buď negativní, nebo pozitivní
jiné jsou nám lhostejné, ani je nevnímáme

Pocitů, které v nás hlasy a zvuky vyvolávají
je velké množství
mají různý stisk, různé postoje, různou životnost
podle toho v jak disponovaném člověku
a za jakých okolností v něm vyvstávají

Některé zvuky nás rozčilují, jiné uklidňují
některé působí smutek, jiné radost
některé zraňují, jiné hojí
některé jsou příčinou vzteku, jiné smíchu
některé zavalují svou tíhou, jiné uvolňují
některé spoutávají, jiné umožňují vzlet
některé vrhají do zoufalství, jiné zpívají o naději

O všech těchto pocitech prý píše básníci
ale uvědomte si
že my jsme nepopsali ani jediný

Ano
povězte tedy
jaký pocit ve vás vyvolal právě tento zaslechnutý zvuk
to mlasknutí a ten křik
(---)

*(úryvek z textu **Dlaní do tváře**, Fabio, Louny 1995)*

Z jiných tratí

↳ Matka a dítě

Jarce a Pavlovi Vejrážkovým

Na pozadí motýlů andělských i ďábelských
to, co přisunuje na starých kostrách ty nejmladší matky
ty ještě s většími křídly motýlokvětými
takže za nimi nevidíme jejich oblíbenou potravu
ale cítíme živočišný zápach olomouckých tvarůžků
ale to jen tak mimochodně
neboť kdo se pozvedá na pupeční šňůře dneška
kdo naplněn klidem andělů i ďáblů pozvedá ručičku
a upřeně se dívá do slzících očí technického světobolu
ale toť ten, kdo ještě neodstříhnout a s nahou prdelkou
už vládne světu, už vládne všem nebesky mdlým motýlům
a ti nebeští motýlové mu už teď tkají roucho
tkají mu pozadí jeviště svými gobelínovými křídly
a jeho matka prastarých kostí mu strojově přihlíží
dosud se nevydral železný křik deroucí se na svět
kdesi vedle voní olomoucké syrečky života a daru pokoje
čekání je dlouhé, nic se neděje a děje se všechno
3. 4. 2002

↳ Dětská kresba

Zůstalo na lidech v nízkém
na cizokrajném podzimu
(je němý, nejí je)
množství stromků ani křiklavé děti
to vrabci pomalují ptačími jablíčky chodník
postavy tak jako nadlidské
v žíněných šatech
těmi přišly kresby s načítými vlasy
a nepostačitelně mnohé
svět žasně třema nohama jiných knoflíků
Přišla
povila
její cesta z...
byla jí děckem hloubky
s jinou fantazií paměti
mimoděložní gramatikou
rodící myšlenky generací
Nyní všichni stojí
chvíli měří chodník
a chvíli krouží hlavou nad hvězdným tvorem
Jdou dálkou vysokého růstu
jdou dál
(Vilmě)

↘ Jurský park

Tehdy si hrával se železnými mosty, dlažbou, zdmi se stíny kryš
vše se zřítilo do prachu, do kalných vod, do hromadných hrobů
je to úsměv anebo škleb, ptáme se postav naplněných řevem
ten kopající odpovídá kupodivu pouze kousnutím do pohlaví
je to radost ta sexualizace zábavy, řičíme smíchem
pivo nám teče po prsou
chceme nenávisť, co se studenou naplánovanou vraždou
nenávisť je silnější než láska a láska je silnější než smrt
pokora, přiznání, pokání je na draka
budeme zatloukat na všech instancích, máme přece svobodu
jsme tady a neptáme se po žádných božích tvorech
chci být sama sebou, řekla miss wagon-lits po svém zvolení
– kým tedy? ale ne, nejsme přece mravokárci
to slovo dávno ztratilo smysl, chceme si jen trochu zařádit
přece nám to nebudete upírat
zeměkoule pořád krouží ve svých drahách se vším všudy
a urodilo se jí toho nemálo, radujme se
život – to je síla, to má grády
ber kde ber, pořád si přijdeš na svý, přece nebudeš remcat
řekl mi jeden člověk, ten byl rovnej, ale stejně ho přibili na dřevo
11. 4. 2002

↘ Čtvrtohorní třes

Jakási hudba prostupuje tenhle sametově narezlý kraj
kdesi v temných hřbetech violoncell se ještě dní
flétnové tóny mizí v mlčenlivých temnotách kravských těl
šerosvit táhne po vsích, lunosvit je mu v okoralých patách
zříceniny putují celou noc, ráno se najdou ve svých kořenech
srdce fluče pravidelně, svět co by kamenem dohodil, jakýsi
požár třesu, jaké to trpké ovoce, hora červených granátů
žhavé mléko praská po bradě, jsou to obrazy dávných vzpomínek
na dávné cesty, na polibky, na tu pitomou obojetnost světa
ale kuš, přece nechceš, aby všechno šlo jako po másle
jsi tu bez záruky, a co takhle bezvědomí, náhlé nic, jen čára
mezi světlem a tmou, mozek nic nezaznamenal – krásná smrt
a pak toho divení – rozednil je nepostřehnutelný blesk zření
proboha, v jaké to krajině jsi se narodil, našel, odejdeš
ale kus cesty se propadá, holubi sebejistě vyletují z holubníku
ale to nic, držíš si třesoucí se hlavu, ruce, to se někdy stává
ať se kočky mrouskejí, ale ty teď... ty teď pěkně do dna
25. 4. 2002

(z rukopisů, jež laskavě poskytl autor)

↳ Sklerotikon

Zužuje se průtok slovodárných cest
mramorové sochy nohou lapají po mouchách dechu, oči
skelně bloudí, přesto nespočet jizev, pádů, ztracených propastí
volá lastury sluncí, písčaná pobřeží, sevřená
hejna rybek s jedním společným záměrem úniku, záchrany
ale kam se hrabou ty bleskurychlé, rotující manévry
predátoři příběhů vědí jak na to, třeskutě vystřelují
pak mizí v ledovcích, jen ptáci se ještě střemhlavě vrhají
bíle smaltované obrovské cedníky se vlečou modrou
mandalou, sochy si vykračují ulicí, kde která poznává
živáčka, směje se, nesměje, roste pohoří pozdravů, dotazů
šklebů, křivých slin, mozkové pleny vlají ve větru
slova se napadají, požírají, rodí, trnité bulvy skáčou
po světě popelnic, fasád, plotů, psů, neuchopitelného hluku
prchajících dnů a starých, prastarých otázek – teď je
nevnímáš, nechápeš, míjíš, přestože tě bijí po duši –
lhostejně světélkující větve mlhovin

29. 5. 2002, posíláno jako PF 2005

↘ Hra o smysl dohrána

Ve věku 86 let zemřel 25. prosince 2006 jeden z posledních příslušníků experimentující generace, výtvarník a básník Emil Juliš.

Držitel Státní ceny za literaturu a Ceny Jaroslava Seiferta, člen „lounské party“ Emil Juliš v sobě ojediněle spojoval osobnost tradiční i novátorskou – ve vzácné jednotě vnitřního ladění tvořil formálně objevnou poezii experimentální i hymnické básně v próze. K činnosti literární později přidal také počiny výtvarné. Jeho nesnadný život básnický a civilní ovlivňovaly historické události i prostředí, v němž se ocital. Zapříčinily, že nemohl dostudovat gymnázium, léta odváděl rutinní manuální práce, na otištění své prvotiny čekal deset let, vydání svých přelomových sbírek ze 70. let se dočkal až v letech devadesátých – a poslední chystané knihy, výboru Pod kůží, se nedožil. Tytéž příčiny vedly ale současně k tomu, že se na tehdejší bouřlivé literární scéně zjevil hotový básník v Kristových letech, jenž se od formálních her 60. let prožitě orientoval na básnickou reflexi nepříznivé reality let sedmdesátých. Přesto byl Emil Juliš doceněn, ba objeven až v době, kdy mu bylo 70 let.

„V Lounech jsem sázel, v Mostě sklízel“

Narodil se 21. 10. 1920 v Praze, ale pravověrným Pražanem nebyl. V Lounech se po otcově smrti vyučil cukrářem – před studií gymnázia musel upřednostnit živnost. V podniku rodičů pracoval do jeho zestátnění v roce 1950 a poté vystřídal řadu nezáživných povolání. Verše začal psát až v polovině 50. let – však ho také Jiří Kolář, katalyzační osobnost tehdejšího uměleckého života, označil za starce mezi literárními novici. Jeho verše zařadil do ineditního sborníku Život je všude, který měl navazovat na tvorbu někdejší Skupiny 42. To už se ale psal rok 1956 a k oživení slavného literárního uskupení dojít nemohlo. Cesta tohoto strojopisu k torstovské reedici trvala bezmála 50 let.

Juliš dokončil studia střední ekonomické školy v Teplicích, jenže smetla ho akce „70 000 úředníků do výroby“ a básník skončil u rovnačky drátů v mostecké ocelárně. I toto období hodnotí později pozitivně: z bezútešné drsnosti vzešla Julišova „černá poezie“ věnovaná zdejší krajině. Sem se datuje i Julišovo období kreslířské: řadu pastelů a akvarelů se podařilo zveřejnit díky lounské výstavě o mnoho let později (2004).

V uvolněné době, roku 1965, vyšla v Mladé frontě – po několika drobných tiscích – Julišova prvotina Progresivní nepohoda. Domácí poezie tu získává navazovatele na tradici symbolicky náročné, disciplinované poezie, v níž jeden z mála kvalitních vykladačů Julišova díla Karel Milota objevuje autorovy oblíbené kolážitické postupy - polyfonii významovou.

Záhy se Juliš stává redaktorem a posléze šéfredaktorem ústeckého kulturního magazínu Dialog, který se v jeho rukách stává nejvýznamnější platformou progresivních směrů. V šťastném období vycházejí Julišovi tři sbírky konkrétní poezie: konstelace a vizuální básně Pohledná poezie, permutativní a kombinatorická Krajina her a Vědomí možností. Autorovy publikační možnosti ale rokem vydání této sbírky (1969) nadlouho skončily: náklad sbírky Nová země byl v roce 1971 zničen a titul vyšel až v roce 1992.

V blízkosti ohně

Emil Juliš se zánikem časopisu i stejnojmenného nakladatelství ocitá v početné skupině nežádoucích osob. Pro útěchu se obrací k výtvarnému umění: jako autor

pozoruhodných koláží, maleb i kreseb je málo znám, naopak světových výstav experimentální poezie se na počátku 70. let svými texty účastnil hojně.

Od poloviny sedmé dekády vycházejí jeho sbírky v samizdatu a exilu: v neoficiálních sbornících tiskne jeho verše Ludvík Kundera, edice Petlice přináší sbírku *Caput mortuum* (1975) a trojsbírku *Jablko nevrátím květu, Mramor na pálení vápna a Tiché krátery* (1981), k šíření sbírek Nelehké spočinutí, *Hry o smysl* a *Tady a teď* přispěl malíř Zdeněk Veselý, jehož grafiky tyto texty doprovázely. V mnichovské Poezii mimo domov se bez autorova vědomí ocitla sbírka *Blížíme se ohni*, která o rok později (1987) vychází oficiálně - autorsky změněná - v Severočeském nakladatelství. V Julišově díle zaujímá centrální postavení: „mosteckým“ cyklem *Zóna neúčinněji* vypsal ničivost normalizace. Proměna k prozaizované, námětově závažné a svědecky laděné existenciální poezii, psané volným veršem, tu vrcholí. Paralelní proud své tvorby popisuje autor jako spontánní, intuitivní: „Já jsem tradiční (...) poezii psal od začátku, i v době, kdy jsem psal experimentálně. Necítil jsem v tom rozpor, byla to záležitost akcentu. Koncem 60. let jsem s experimentální poezií přestal. Příčina? Neblahé události té doby a jejich následky, ale i vyčerpání těch prostředků experimentování, které mě zajímaly.“

Poezie jako životní potřeba

Do konce roku 1990, kdy se vrací do Loun, vystoupil Emil Juliš se sbírkou *Gordická hlava* a symbolickým titulem *Hra o smysl*, jenž vystihuje celek básnickova díla snad nejlépe. V témže roce převzal za knihy *Blížíme se ohni* a *Gordická hlava* Cenu Jaroslava Seiferta a o šest let později Státní cenu za literaturu.

V polovině 90. let se básník vrací ke experimentu: péčí lounského přítele Pavla R. Vejrážky vycházejí bibliofilsky Multitext A, *afrikááááá!* i reedice rané poémy *Ranská hora*. Kromě toho Julišovu bibliografii rozšířily dva výběry z díla: jeden, autorský, vydala *Mladá fronta* roku 1994 pod názvem *Svět proměn*, dva roky na to Torst přinesl reprezentativní výběr *Nevyhnutelnosti*. Totéž nakladatelství již předtím Julišovu poezii publikovalo v důležitém sborníku *experimentální poezie Vrh kostek*. Po dvaceti letech se objevuje *Nová země* (1992).

„Poezie je záležitost vůle nebo rozumu až v druhé řadě, někdy až ve třetí, důležité jsou vnitřní, skryté, podvědomé schopnosti a popudy. Poezie či jakékoli umění, tvorba či vnímání se stává potřebou, součástí života. Jestliže tedy máte poezii v sobě takto zakódovanou, můžete pak pochybovat o jejím smyslu jen tehdy, když ji promarníte,“ řekl Emil Juliš v jednom z rozhovorů. A také: „Život mě stavěl před tolik problémů, že jsem se sotva stačil rozhodovat. Cílem byl život sám. Ale nakonec si myslím, že jisté cíle mně sudičky daly už do kolébky a já se k nim chtěl nechtěl prožíval. Jedním z nich byla třeba poezie.“

(nekrolog O. S. publikovala po redakční úpravě Mladá fronta Dnes dne 3. 1. 2006, uveřejněno se svolením autorky)